

Pályázatok

Orth. Izs. Hitközség, Tarczal.

וויר זוכען איינען שויב מוחה ירא שמים. נוסער בעיה זוכען. מוהל ווירד בעפארצונג. שפעוען ווערען נור דעם אקצעמטרען פער ניטעט. דער פאסטען איז יע פריהער צו בע ועמען אפערשע זינד צו ריכטען אן:

Weisz Sámuel hitk. elnök, Tarczal.

tetszett neki, letaszította a trónról. Ó megújította a harcot a ghibellinek ellen és egy-kettőre egyházi átokkal sújtotta a híres Kolond nemzetséget, amelynek én voltam a háziorsosa, sőt kereszties hadjáratot is hirdett ellenük. Hatalmas hadsereggel megtámadta őket és Kolonáék kénytelenek voltak menekülni Szép Fülöpöz, a híres francia királyhoz, aki szintén Bonifácus pápa ellenségei közé tartozott. Amidőn láttam, hogy a pápa diadalmaskodott ellenfelein s iróhadjáratot folytatott mindazok ellen, kik némi vonatkozásban állottak Kolona házához, mi is megjedünk és megszöktünk a városból. I-ten segítségével sikerült átjutnunk a határon. Azonban nem mentem Franciaországba, mert Szép Fülöp nagyon szorongatta testvéreimet. Ahelyett inkább Kastília spanyol tartományba menekültem, ahol IV. Fernando uralkodott, aki őszinte barátja volt a zsidóknak. Így eljöttem feleségemmel s gyermekeimmel Sevilla városába és áldom az i-teni gondviselést, hogy megmentett a bajtól. Sevilában nem sokára újból jóléthez jutottam, mert orvosi hírnevem velem jött.

Egy drága ereklyét hagytok zeked, fiam, a családi nagy gyémánton kívül; egy szent ereklyét, amely örök emlék lett köztem és anyád, Jusza között, az a sárga szövetdarab, melyet a szerzetesek megszegyénitése céljából süvegemre varrtak s amely által létrejött frigyünk és boldogságunk. Ime, fiam, itt van, kincseim között, megőriztem, hogy neked örök emlékül átadjam, hogy a Mindenható továbbra is megóvja családunkat minden bajtól.

Ezt kívánja neked szerető apád:
Jehuda, Babiloniából
Aberbanell családjából.
(Vége.)

Apró hirdetések

Hirdetési díjszabás: minden szó egyszeri beiktatása 16. vastagon szedett betűkből 32 fillér. Allást keresőknel szavankint 13. vastagon szedett betűkből 26 fillér. Apróhirdetések felvétele: Budapest, VII., Sip ucca 10. — Jelíges levelek kettős borítékban választékkal ugyanoda intézendők. — Apróhirdetések csak a díj előzetes lefizetése mellett közölhetők.

KIZÁRÓLAG előkelő orthodox körökben házasságokat a legdiszkrétebben közvetít: Schwarcz Gábor, Teréz-körut 12. — Tel.: A. 134—04. Elsőrangú külföldi összeköttetések.

HUSZONEGY esztendő óta közvetít házasságokat Nagy Jenő, Rákóczi-ut 57/b. — Telefon. — Cégnevelő levelezés.

LÖWINGER Sámuel, házasságközvetítő, Kaba. Megbízásokat elfogad.

KERESEK csinos, házas leányom részére, szombaitartó, intelligens, butoraszatost, 30—35 évig, kinek hozományon kívül mühelyt rendezek be és állandóan ellátom munkával. Címes leveleket »5000« jelígre a kiadóba kérek.

FÉRJHEZADNÁM fiatal, rendkívül szép, intelligens leányomat, 10,000 pengő hozománnyal, oly uriemberhez, aki ben-tajró és világi műveltséggel rendelkezik. Benősülés jólmenő üzletbe is lehetséges. Levelek »beauté« jelígre.

FÉRJHEZ adnám 23 éves, szép, intelligens leányomat, kinek jól bevezetett üzlete van, olyan orth. válásos fiatalemberhez, akinek van valami foglalkozása. Leveleket — »Csakis teljes címmel« jelígre.

ÖCSÉM, intelligens, csinos fiatalember, nagy bentóra, biztos megélhetést nyújtó képviselése van a fővárosban, megönsülne. Igénye: jó családból való, vallásos urilány. — Hozomány mellékes. — Leveleket fényképpel ellátva, részletes adatok megjelölésével »Csakis komoly« jelígre a kiadóba kérek.

INTELLIGENS izraelita árvalány, 7 éves bizonyítvánnyal, a háztartás minden ágában jártas, kóser hához, családtagnak ajánlkozik. — Reichmann Irén, Debrecen, József kir. herceg-u, 58.

KERESEK komoly, németül beszélő nőt, 3 éves fiacskánhoz, jó fizetéssel. Perfekt főzni tudás megkívántatik. Cím: Wesselényi-u, 29. II. emelet 9.

HARMADIK és negyedik elemista gyermekeimhez keresek perfekt németül beszélő, izr. nevelő-tanítónőt. »Pedagógus« jelígre.

KÖZÉPISKOLÁT végzett, intelligens urilány, egy-két gyermek mellé, kifogástalan uri családhoz ajánlkozik. Levelek »Kedélyes« jelígre.

OKLEVELES tanító ajánlkozik vidékre, polgári és középiskolai tanulók előkészítésére. Szíves értesítéseket »Perfekt német és héber« jelígre.

MINDEN tekintetben megbízható, válásos nőt, háztartás vezetéséhez, esetleg kis fizetéssel, keres: Weisz Teréz-körut 22. III. 17.

NAGY MICZVÓ! Kényszerhelyzetből kifolyólag sürgősen eladom garantáltan biztos exisztenciát nyújtó, 5 járatu, szívógázmalomomat, az érték negyedrészeért. Cím a kiadóban.

HALLÓ! Közeledik a purim! Figyelem! Ifjak, Öregek, Bócherek és Fialatok! Megkezdhetjük a szállítást a purimspielokból, legelsőrangú és kacagtató purimspielok kerülnek szállításra és mindenkinek érdeke; hogy minél előbb rendeljen, amíg a készlet tart. Arak 1 pengőtől 6 pengőig. 1, 2, 3, 4, 5 személyesek 1-től 5 felvonásig. Szállítás a postaköltség elkerülése miatt csakis a pénz előzetes beküldése mellett. — Utánvétel melletti szállításnál 1 P költséget számítok. Reich Béla tanító, Turistvándi, Szatmár m.

Felölös szerkesztő és kiadótulajdonos
GROSZBERG JENŐ.

Hoffmann és Társa könyvnyomda
VI. Próféta ucca 7

Orth. kóser

Emmentáli sajt karikákban 80 kg.-ig és szalagvágással
Viktória kövér sajt 2—2 és fél kilogrammig
Trappista 1—1 és negyed kilogrammig
Dobozos emmentáli gyopár 6 adag; korona 6 adag

állandóan a legjobb minőségben kapható a

Viktória sajtgyárban, Ölbő, Vas m.

Készítményeink a tejtermékbiálatokon többszörösen első díjjal kitüntetve.
Hechser a sárvári orth. hitközség rabbiságától. Kérjen árajánlatot!

אלגעמייןע יידישע צייטונג

ב"ה

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

ALAPITOTTA:

Groszberg Lipót ז"ר

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, VII., SIP-UTCA 10.
TELEFON: J. 425—90. CSEKKSZÁM: 50.791.
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ

SZERKESZTI:

Groszberg Jenő

Felsőházi képviseletünk

Irtá: Óbudai Freudiger Ábrahám, a budapesti orthodox hitközség elnöke

Tehát ezt is elérte a zsidó ügyek mindenki sorsa. Ez is kicsapott a rendes medrőből.

A közérdeklődés túlzottan nagy belső feszültsége rendszerint ott nyugtalanodik minden zsidó vonatkozású kérdés áramvezetékében. — Egy óvatlan, helytelen érintés elegendő ahhoz, hogy sísteregve szikrázzon ki rendes pályaköréből.

Igy csapódott ki a mi felsőházi képviseletünk ügye is a napilapok nyilvánosságának szűz területére. Maradt is utána iszap elég.

Kísérjük meg a kérdést visszavezetni a maga nyugodt, rendes medrébe.

Mert ez voltaképpen a mi ügyünk. Orthodox ügy. Zsidó ügy. Orthodox zsidó ügy.

Foglaljuk össze, hogy: mi történt, hogyan tálalták fel és hogy tulajdonképpen miképp kell helyes ítéletet alkotni róla?

Történni mindössze annyi történt, hogy a felsőház igazoló bizottsága az orthodox zsidóság felsőházi képviselőjének mandátuma kérdésében nem látott teljesen tisztán és a határozathozatalt egy újabb ülésre halasztotta. Addigra felvilágosításokat kér az igazságügyi és vallásügyi minisztériumoktól. Hogy mik ezek a felvilágosítások?

A bizottság tagjain kívül egyelőre alig ismeri őket más.

Am egyes napilapok már úgy tálalták a nagyközönség elé hogy Frankl Adolfnak nincs képesítése, hogy egy bankárt, a kapitalisták exponensét, akartak az orthodoxok a felsőházba becsempészni! Természetesen a törvény kijátszásával!

És most alkossuk meg a dologról igaz és helyes ítéletünket!

Az orthodox zsidóságnak képviselőt kellett küldenie a felsőházba. Lelkész (rabbi) képviselőt. Ezt mondja

a törvény. Ezt a két szót: »lelkész« és utána zárójelben, hogy »rabbi«. Ez tehát a törvény által kívánt feltétel. Se több, se kevesebb.

Válogathatott volna az orthodoxia egy egész sereg kiváló, kiténő, régi rabbija között. De úgy ítélte, hogy a felsőházi képviseletnél nagy előnyére és hasznára válhatnék az a negyed százados tapasztalat, amelyet kiváló szellemi vezére, Központi Irodájának elnöke, Frankl Adolf ebben a tisztében az orthodoxia vallási és felekezeti ügyeinek vitelében szerzett. Ugy gondolta, hogy ha ott egy speciális orthodox kérdés, vagy akár egy általános zsidó kérdés szóba kerül: a tapasztalt vezér, a zsidó ügyekben gyakorlott, szakavatott férfiú, a legmegfelelőbb állja majd meg helyét. Hisz negyedszázad alatt is mindenkor vallási és felekezeti ügyeink védelmét látta el rendkívüli kvalitásokkal és eredménnyel.

Ez a gondolat annál kézenfekvőbb volt, mert hiszen az orthodox nagyközönség előtt nemesak az volt általánosan ismeretes és tudott, hogy Frankl Adolf rabbiqualifikációval bír, hanem az is, hogy a minimális képesítési mértéken messze túl, olyan kiváló helyet foglal el hazánk talmudkapacitásai között, hogy rabbikorifeusaink sorában is az elsők közé tartozik. A törvény által kívánt rabbiqualifikációjáról tehát mindenki tudott. Tudta az orthodox nagyközönség, — amely előtt Frankl Adolf élete nyitott könyv, — azt is, hogy életmódja a legjámorabb, a legtisztább papi életmód. Hogy évtizedek óta saját imaházat vezet. Hogy — saját személyében — soha üzlettel nem foglalkozott. Hogy idestova másfél évtizede, cégtét is beszüntette. — Hogy egész lénye, élete, működése azonos a legjámorabb rabbiqual. Hogy talmudikus könyvtárában —

amely a legnagyobb az országban — örökké Szent Tanunkban buvárkodik. Hogy irodai elnöki működése is csak formailag nem rabbi-tiszttség, de lényegében azzal nagyon is határos. Hiszen valójában ott is olyan vallási és felekezeti ügyek intézését végzi, amelyeket vallási tudása és papi kvalifikációja nélkül alig tudna megfelelő hozzáértéssel el látni. Közvetlen elődjét, Lipschitz Lipótot szintén rabbiszékből emelte az orthodoxia ebbe az elnöki székbe. Az elszakított területek Központi Irodájának élén most is mindenütt rabbi áll. Erdélyben Ullmann Salamon besztercei rabbi; Szlovenszkóban Weber Kálmán póstyéni rabbi; Jugoszláviában Deutsch Mózes szabadkai rabbi.

Lényegében tehát úgy látta az orthodoxia, hogy a jogszabály betűje szerint Frankl Adolf képesített rabbit nyugodtan megválaszthatja felsőházi képviselőjének. Ám, hogy ne csak a betűszerinti jogszabály legyen a megválasztásának alapja: a legkorrektebbül, a legteljesebben akarta létesíteni azokat a feltételeket, amelyek itt még számbajöhetnek. Forma szerint is, ténylegesen is, működő rabbi-vá kívánta választani. A hitközségek versengve kínálták fel neki üresedésben levő rabbiszékeiket. Minthogy ezt tette a hazai orthodox hitközségek egyik legnagyobbika, a budapesti orthodox hitközség is: ezt fogadta el.

És vajjon ez a rabbivá való választás titokban, suttymban történt-e talán? Lopva, csöndben, ahogyan egy törvény »kijátszására« irányuló cselekedetnél szokásos? Ellenkezően! A legteljesebb nyilvánosság mellett. A nagyközönség szeme előtt, a legtisztább, a legmegtisztelőbb, egyhangú felkiáltással.

Amikor Frankl Adolf országos hírű talmudkapacitást, felekezeti ügyeit vezető és semmi más profán fog-

lakozást nem üző, képesített rabbit a budapesti orthodox hitközség a legteljesebb nyilvánosság mellett, sok száz tag jelenlétében akklamációval rabbijává választotta: akkor talán a törvényt akarta, »titokban« kijátszani? Nem-e az az igazság, a logika, hogy ekkor inkább még azt az egyetlen jogalapot és feltételt is létesíteni akarta, amely a törvény magyarázásában felmerülhet; nevezetesen, hogy választott, tényleges rabbi lehet csak az orthodoxia felsőházi képviselője? Nem így akarta-e inkább a maximumát adni a törvény intenciójának?

Mi tudjuk, hogy valóban ez volt az elgondolás, ez volt a cél és erre szolgált a cselekedet.

Hogy az igazoló bizottság első ülésében mégsem látott ebben a kérdésben teljesen tisztán, annak nyilván

van az az oka, hogy kezdettől hamis beállításban került az ügy a sajtó egy bizonyos részében a nyilvánosság elé.

Ha a bizottság elé az a beállítás kerül, hogy egy bankárt választottak rabbivá: nem lehet csodálni, hogy egy percre megállnak és információt szereznek be. Ott természetesen nem ismerik a mi speciális vallási jogviszonyainkat. Ott nyilván a keresztény, vallásfelekezetek lelkész-képzése áll a bizottsági tagok szemé előtt. Ezeknél a lelkész a felszenteléssel, vagy a felavatással válik lelkésszé. Itt csak egyenesen a papnöveldéből lehet a papi pályára lépni. Aki közben más pályán működött és profán, polgári foglalkozást választott, az a lelkészi stallumba alig térhet többé vissza. A gyakorlatban legalább alig van rá példa. Ilyen feltételezés mellett: nem lehet csodálni azon, hogy a bizottság nem értette meg rögtön a zsidóság vallás-szabványait. Ám mi nagyon jól tudjuk, hogy nálunk nem azonos fentiekkel a rabbiképzés és rabbiakalmazás módja. Nálunk számos esetben később, egyéb profán foglalkozás után kerülnek rabbijaink papi állásukba. A képesített rabbi nem azonnal képesítésének elnyerése után megy lelkésznek. Hányat sorolhatunk itt fel — csak a világhírű kiválóak közül —, akik előbb hosszú időn keresztül profán, kereskedői foglalkozást folytattak és csak később, előrehaladott, vagy késői öreg korukban választottak meg rabbiknak. Itt van a nagy hírű ungvári rabbi, Manheimer

Ceres-ételzsir
a szokott kiváló minő-
orth. ségben minden fűszer,
צמחה csemege- és élelmiszer-
üzletben kapható.
Hutter József szappangár
Olajipar részvénytársaság
Budapest, Erzsébet-körút 6.
Telefon: J. 461—91, 92, 93, 94.

Ch. H., aki gyapjukereskedőből lett rabbivá. Az ungváriak egy másik nagy rabbitekintélye, Löw Lázár, előzőleg bankár volt Sátoraljujhelyen, majd Gálszécsen. Utóbbi bankigazgatói állását még rabbikorában is megtartotta. A nagyszőlősi híres rabbikapacitása, Klein Pinchosz is földbirtokos, vám- és vásárbérlő volt előzőleg Tiszaujvákon. A vám-regale, amíg csak az állam meg nem váltotta, még rabbi korában is az ő nevében volt és neki jövedelmezett. A pozsonyi, világhíres rabbiiskola, vezetője és a pozsonyi rabbiszék betöltője, Schreiber Bernát, egyenesen bécsi selyemgyereskedéséből ke-

Jól szortirozott
**előnyomda be-
rendezéseket**
a legdivatosabb mintákkal leg-
olcsóbban szállít:
Bleier Testvérek, Szarvas
Belicey-u. 15.

Csodaszép
parókák!
Iartós ondolás (Dauerwellen)
és hajfestések. — Szolid árak!
Pock Károly
hölgyszobrász
Bpest, Andrássy-ut 19.
Telefon: Lipót 999—10

Hirsch Sámson Rafáel

Irta: FISCHER FÜLÖP

IV.

Alig akad valamely kiválóbb zsidó eszme és eszmény, melynek a »Jeschurun« itt vagy ott ne adna leg-tökéletesebb kifejezést. Elvonultatja lelki szemünk előtt a zsidó hónapoknak tanításait és az ő megvilágításában az i-teni Gondviselés hírnökeivé válnak a hónapok számunkra. A zsidó nép történelmi multjának szemléletétől a jelen kérdéseinek és problémáinak megfigyelésére és tárgyalására tér át a mester, onnan pedig az eszményi jövő távoli részpartja felé irányul tekintete. Majd pedig a legtávolabba pillantó szemlélődésnek magas vártájáról az egymásnak ellentmondó és egymással csatázó elveknek küzdő porondjára kell leszállnia, hogy mindig újból meg újból hirdesse a zsidóságnak

igazságait a nagy világnak. De még ennél is többet nyújtott a »Jeschurun«. Ki volt a mesterhez hasonlóan képes a Tóra törvényeit oly mélyenjáró eszmékkel telíteni, hogy azoknak legparányibb kiágazása is legbecesebb eszményi tanítások hirdetőjévé válik számunkra? Ki hatolt a mesterhez hasonlóan a törvények szimbolumának legmélyére, úgy, hogy mi szent borzadállyal követjük az i-teni bölcsességnek ben-nök megnyilvánuló fényugaraikat. Ki — hogy csak egy példát ragadjak ki a sok száz közül — interpretálta még olyan mélyenjárón és felemelően a »póro adimó« misztikusnak látszó törvényeit, mint a mester?! A Jeschurunban jelentek meg először az ezen kérdéseket tárgyaló dolgozatok.

A későbbi években esténként lelkes hallgatóság előtt a bibliát magyarázta a mester. Buzgó hallgatók gyorsították a hallott fejtegetéseket és eme gyorsírással feljegyzett előadások adták meg a kezdetet a mes-

ter leghatalmasabb alkotásához: az ő bibliafordítása és magyarázatához a halhatatlan Hirsch-kommentárhoz.

Legtávolabbról sem lehet csólam, hogy itt eme sorok szük keretében ki-merítő jellemzését próbáljam adni a nagy mester eme korszakalkotó művének. Egy vastag könyv is alig volna elegendő erre. Tehát csak eme hatalmas mű alapvető vonásait akarjuk kiemelni, úgy mint azokat a mester a kommentárhoz irt rövid előszavában cél gyanánt tüzi ki magának. A »bibliai szöveget magából a szövegből kell magyarázni, a magyarázatot a szóbeli kifejezés ősz-szes árnyalataiból kell meríteni és a szavak jelentését a reánk hagyományozott irodalom nyelvkincséből kell megalapozni.« »Azután pedig — folytatja előszavában — ezen nyelvi kutatások és a halachikus és aggá-dikus hagyományok segítségével ki kell fejteni mindama igazságokat, amelyekből épül fel a zsidó világ-életnézet.«

rült ebbe a diszes pozícióba, Schwartz Ábrahám beregszászi rabbi, a »Kol Árjé« nagytekintélyű szerzője, előbb birtokos volt H-Mádon. Már kiháziasított gyermekei voltak, amikor rabbivá választották. Fischer Gottlieb, a székesfehérváriak kiváló rabbija, előzőleg ugyanott volt kereskedő. Fránkl S., a »Reb Smiel Komáder« néven ismert, nagynevű hajdudorogi rabbi, rendkívül gazdag gyapjunagykereskedő volt azelőtt. E lapok szerkesztőjének b. e. nagyatya: Groszberg József, belényesi rabbi, Tiszaeszláron volt kereskedő előzőleg; innen az említett gaonnak a köztudatban ma is ismert neve: Reb Óser Eszlár. A közelmúltban elhunyt nagyságok és rabbikapacitások közül megemlítjük Grünwald Mór huszti rabbit, aki előbb Csornán fanagykereskedő volt. Ehrenfeld Saul szikszói rabbi ugyancsak könyvkereskedő volt előbb Budapesten. Ennek öccse — ugyancsak pesti kereskedő megelőzőleg, — Ehrenfeld Simon, a jelenlegi nagynevű nagymihályi rabbi. És végsőnek, de nem utolsónak, felemlítjük Magyarországon jelenleg élő legnagyobb talmudi kapacitását és rabbiját, a szent-életű, ősz, hegyaljamádi cádikot, — Winkler Lipótot. Ugyancsak kereskedőként kezdte. — Ezek csak a leg-kiválóbbak közül kiragadott, hazai nevek. Ott vannak azután még a fél nem soroltak és a külföldiek.

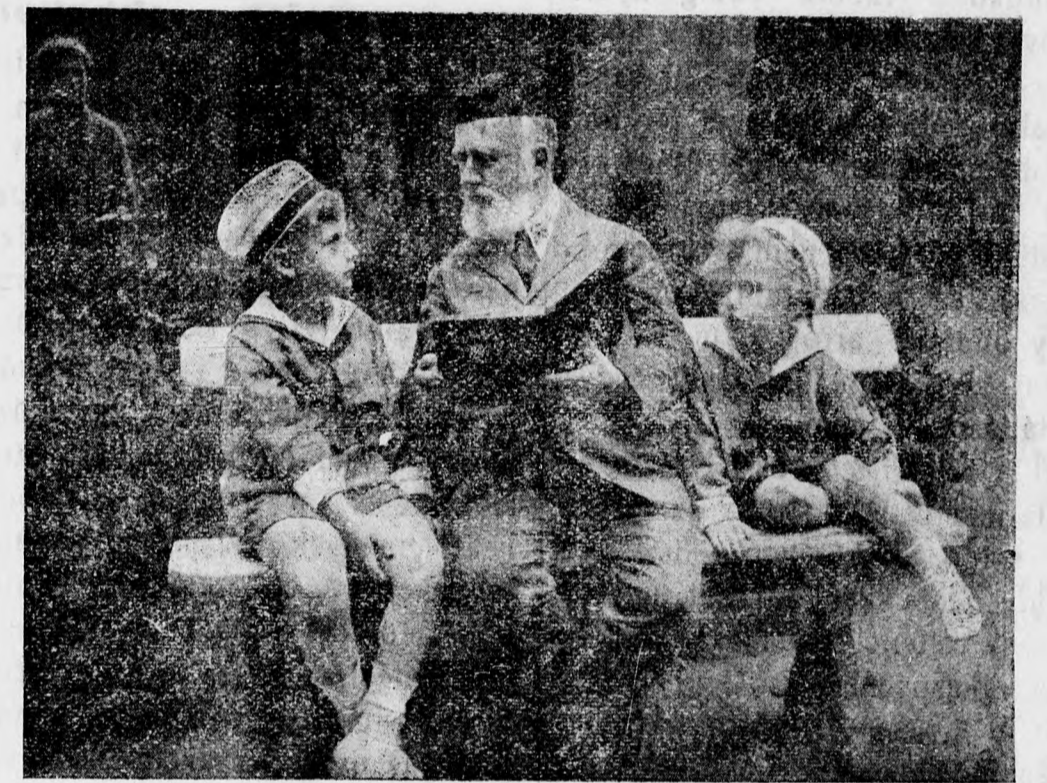
Mi, akik mindezt tudjuk, természetesen másként ítéljük meg, ha azt a hírt halljuk, hogy egy rabbinak előzőleg bankháza volt.

Bizonyos, hogy a kellő és illetékes

felvilágosítás után a felsőházi igazolóbizottság előtt sem fog az eset oly idegenszerűen hangzani. Meg fogják ismerni, hogy ez nálunk gyakorlat. Meg fogják érteni, hogy ez a mi speciális vallási parancsainkon, Tó-ratanulási módszereinken alapszik. És hogy mindezt nekünk autonómiánk ad jogot! És bizonyossá válik majd a bizottsági tagok előtt, hogy amikor a magyar orthodoxia a volt »bankárt« választotta meg budapesti rabbinak, akkor egyáltalán nem valami szokatlan, jogilag elfogadhatatlan cselekedetet követett el, azzal a rejtett és megengedhetetlen céllal,

hogy az 1926. évi huszonkettedik törvénycíkket megkerülhesse, hanem ellenkezőleg: autonóm jogkörében, régi hagyományain és vallási -szokásain alapuló módon: a törvény összes előfeltételeit kívánta joghatályosan megteremteni, hogy újonnan megválasztott felsőházi képviselője a törvény betűje és szelleme szerint egyaránt nem kifogásolható formában helyet foglalhasson a magyar törvényhozás felsőházában.

És akkor a szenzációvá dagasztott zsidó ügy ismét visszatér a maga csendes, rendes, komoly felekezeti medrébe.

Frankl Adolf tanítja unokáit talmudra
(Nyári felvétel Balatonfüreden. A Mult és Jövő legújabb számából.)

Minden egyes versnél a legaggó-dóbb lelkiismeretséggel közöltetnek az odavonatkozó hagyományos tanítások a Talmud és kódexekből, századuk világosságában mutattnak be a Tóra szavai és épp ezáltal minden egyes szó az örökkévalóság jellegét nyeri. I-teni fényugarak vetődnek így minden felmerülő kérdésre, a világtörténelem minden kiváló esemé-nyére és mozzanatára, végül minden adott alkalmammal felcsendül az ősszemberiségnek végső célja!

Mindezek csak gyöngé akkordjai ama hymnusznak, melyet Hirsch kommentárja fakaszt ajkainkról. Még csak az eljövendő generációk fogják eme hatalmas művet kellően méltá-nyolni tudni.

Elkövetkezett az 1870. év és Hirsch S. R. éles tekintettel elérkezettnek látta az időt, a politikai viszonyokat arra, hogy hatalmas védelmi művel bástyázza körül az újra virágzásnak indult hithű zsidóságot Németország-ban. Hosszas utánjárással és önfeláldozó küzdelemmel kieszközli a porosz

törvényhozásnál az u. n. »Austritts-gesetz«, mely Németországban tel-lesen függetlenítette és önállóvá tet-te az orthodox irányu hitközségeket. Elült a hadizaj, mely ezen törvény hozatala körül támadt a német zsi-dóság körében és melynek az egyik részről ünnepezt, a másik részről tá-madott központja mesterünk volt, s Hirsch S. R. mint 70 éves aggastyán hozzáfog a zoltárok magyarázatához, s i-teni kegy folytán be is fejezi ezen remekművét. A zsidóság hatalmas szimfóniájává esendülnek össze a mester magyarázatában a zoltárok szavai. Eme zoltármagyarázat az I-ten kegyelte szent dalnok lelkének legmélyéig követi az egyes zoltá-rok keletkezését, nyomon követi ama gondolatmeneteket és érzelmelel kula-tukat, melyekből az egyes szent da-lok fakadtak. A mester magyaráza-tának nyomán Dávid változatos ese-ményekben és sorsváltásokban bő-velkedő életének minden egyes örö-me vagy bánata »I-ten iránti hódol-lásra való felszólítás«-a, »I-tennek

az eseményekben való megjelenésé-vé válik. De ezen i-tentudat és i-ten-beni bizalom tisztító és nevelő hatásá-nak visszhangját a szent zoltáros minden egyes szavából is ki hallotta csengeni a mester és úgy az egyéni, mint a közösség léte eseményeinek és sorsfordulatainak magyarázatát a zoltárok könyvében találja meg és ugyanonnan hallotta kicsendülni az egykoron beköszöntő aranykorszak-nak boldogságos örökös megváltást hirdető hangjait. Klasszikus zoltár-fordítását és kommentárját akkoriban elhunyt neje emlékezetének ajánlja: a legszebb macévo, amit ajánlhatott. Egyedül, magánosan rója ezentul hosszú életpályája még hátralévő ré-szét. S aggkorának ama napjaiban sem kívánt megpihenni egy ered-ményekben duskálkodó hosszú pálya-futásának babérjain, hanem tovább buzgólkodik, tevékenykedik szent eszményeinek szolgálatában. Nem említi ki az a tudat, hogy ő Frank-furtban mintahitközséget alapított, hanem az ősszsidóság számára is biz-

Nagy rabbi- és rebbe-gyűlés Varsóban

— A „Zsidó Ujság“ külön tudósítójától —

Varsó, február 9.

A lengyel kormány a rabbiképesítésre vonatkozó törvényjavaslatot akar letárgyaltatni. A törvényjavaslat szerint a kisebb helyek rabbijai, illetőleg főrbibijai kötelezetnek a négy középiskola tananyagának elsajátítására, nagyobb hitközségekben működő rabbik pedig nyolc osztály elvégzésére volnának kötelezve. A javaslat szerint 30 évnél fiatalabb ember nem lehet főrabbi. A rabbiképesítések rendezésére hivatva volna egy az összes vallási árnyalatokból (tehát nem-orthodoxokból is) szervezett rabbi bizottság, amely döntene arról, ki méltó teológiai és profán tudásánál fogva rabbiállásra, ki nem.

Ezt a rendeletet rendkívül nagy konsternációval fogadták az orthodox zsidóság körében. Hisz ez a törvény nem akar egyebet, mint a kormány ellenőrzése alá állítani az egész vallásos nevelést. Így például még a melámdim-tól is követel profán műveltséget.

A tervezetnek a zsidó életbe vágó fontossága indította Radin-nak híres gaonját, a „Choféc Chájim“ szer-

zőjét egy nagy rabbiösszejövétel összehívására. A nagy konferencia itt, Varsóban folyt le a múlt héten. Fontosságát mutatja, hogy a mai Lengyelország (Galiciát, Litvániát, Wolhíniát is beleértve) majdnem minden nevezetesebb rabbija s chósizid-rebbeje megjelent.

A chósizid-tömegek várják a rebbeket

A konferencia, amelyen a legnépszerűbb rebbe és rabbik megjelentek, nagy érdeklődést váltott ki a varsói orthodoxia széles rétegeiben. Első eset az utóbbi évtizedekben, hogy különböző irányzatu rebbe, mint Ger, Belz és a többi nagyok, élükön a patriarchális „Choféc Chájim“-mal, egy közös asztalnál találkozzanak. Az utcák feketéllenek a nagy chósizid-tömegektől, melyek kíváncsian várják a rebbeket. A belzi rebbe, ki most volt először Varsóban, fejedelmi fogadtatásban részesült. Érkezésének hírére már az állomáson a nagy tolongás miatt csaknem életveszélyessé vált a közlekedés. Hasonló képet nyújtott az utca, a geri rebbe megérkezésénél.

A gyűlésen résztvevők

A konferencián résztvettek hatvanan, köztük a „Choféc Chájim“, a geri, belzi, alexandri, szokolovi, szochacsovi, minski, lublini rebbe, valamint a bobovi rebbe egy képviselője; továbbá a varsói rabbinátus tagjai; Kornitzer főrabbi (Krakkó), Spiró (Pietrków), Babad (Tarnopol), Twersky (Ravaruska), a vilnai, podvolocsizkai, stanislai és még sok más rabbi, végül az ismert keletgaliciai orthodox-vezér: Schreiber Dávid Boryslavból, Freudiger budapesti orth. hitk. elnök sógora.

A „Choféc Chájim“ elnököi

A konferencia tanácskozásai — melyeket a „Choféc Chájim“ vezetett — elsősorban a rabbik világi műveltsége körül forgott. A rabbik az államnyelvnek írásban és szóban való ismeretét szükségesnek tartják, ezen túlmenően azonban nem ismerik el az állami beavatkozás jogosultságát. Lehetetlennek minősítette a konferencia azt a reformot, hogy a chéder-tanítóktól profán tudást kívánjanak most utólagosan. Ez az

tosítani akarja az ősi intézmények és hagyományok integritását és az összszidóságnak kiapadhatatlan erőforrásait is meg akarja nyerni az ősi hagyományok integer fenntartása számára. Gyűlést hív össze Frankfurtba, amelyben megvitatják a »Freie Vereinigung für die Interessen des orthodoxen Judentums« alapját. — Ezen egyesületnek kimondott célja kezdettől fogva az volt, hogy hatalmas, tömör egységgé kovácsolja össze az egész földkerekségen szétszórta tórahü zsidóknak szellemi és anyagi erejét, a közös eszmények megvédelmezésére és megvalósítására. Ezen Hirsch alapította egyesületből fejlődött ki a mai Agudasz Jiszról. Így tehát Hirsch S. R. volt a szülője a hithü zsidóság tömörítése hatalmas gondolatának is, mely épp napjainkban arat mindinkább diadalt a hithük táborának józan rétegeiben. A nagy mester mintegy profétai ihlettel előre látta, hogy el fog következni tel előre látta, hogy el fog következni oly korszak is, mikor fölötte nagy

hívás vár egy ilyen egyesülésre: sőt midőn a lét és nem lét függnek attól, 1884-ben, egy, az akkori orosz cári udvarhoz közelálló személyiség, egy német nagyherceg kívánságára, a Talmud ellen az orosz cári udvarban is uralkodó előítéletek eloszlatására, nem minden eredmény nélkül »Über die Beziehungen des Talmuds zum Judentum und der sozialen Stellung seiner Bekenner« (A Talmudnak a zsidósághoz és az ő hiveinek szociális helyzetéhez való viszonyáról) c. dolgozatát adta ki, melyben fiatalos tüzzel száll síkra az agg tudós a Talmud és a zsidóság rágalmazói és befektetői ellen.

A mesternek életnapja lehunyan volt. De miként a leáldozó nap is előbb biborló aranysugarakkal hinti fel az égboltozat peremét, mielőtt végleg elbúcsúzik tőlünk; akként a mester is, mielőtt hatalmas szelleme elhagyta volna működési terét itt, a földön, bucsura még egyszer a lángelmének aranysugarait lövelte a zsi-

dóság égboltozatára: aranyos napsugarakat, melyek az eljövendő századokban sem fognak veszíteni fényükből. Az imakönyvhöz írt gyönyörű és terjedelmes kommentárral, az u. n. Hirsch szidurral vett búcsút az élettől: a földi élettől.

A 19 levélben és a Chajrévben a zsidó életfeladatokat proklamálta a mester, a »Naftulé niftálti«-ban harcot folytat az ősi szentély megvédéséért, a »Jeschurum« kötetében glóriát fon az ősi zsidóság köré, a Tórához és a zoltárokhoz írt kommentárjaiban a lángelmének ragyogó fénykévével világítja meg Izrael szent iratait és imádságos szavak közepette teszi le a tollat mindörökre az ő kezéből. A szidurhoz írt kommentár befejezése közben tért vissza atyáihoz. Az 5649-ik év Tévész hó 27-ik napján távozott el a földi létből. Temetésekor ősi szokás szerint műveit koporsója előtt vitték és eme művekben a mester halála után még e földön is tovább él, hat és alkot. (Végo.)

intézkedés sok ember kenyér-vesztését jelentené és sok chéder üresen állna, mert nem tudna tanerőt kapni. A 25 tagu különböző elemű rabbi-bizottság tervét is elejtendőnek tartják.

Audienclán a minisztereknél

A határozatoknak a minisztérium elé való terjesztésére a következő kiválóságok küldettek ki: A „Choféc Chájim“, a geri rebbe, a belzi rebbe, az alexandri rebbe és a galiciai kajle nősziya: Schreiber Dávid. A rebbeek zsargonul beszéltek, mely beszédeket Schreiber ur tolmácsolta a minisztereknek.

A küldöttség először Jusewsky belügyminiszternél jelent meg, ki igen szívélyesen fogadta a deputációt. A Choféc Chájim, magas kora miatt egyik rabbi-unokája által támasztva, megáldotta a minisztert, kit a vasárnapi munkaszünet megkönnyítésére kért, mivel a szombat-tartókra nézve a vasárnapi munkaszünet nagy veszteséget jelent. A miniszter kilátásba helyezte: a delegáció kérését — lehetőség szerint — teljesíteni.

Később Czerwinsky kultuszminiszternél jelent meg a rebbe-küldöttség Schreiber Dávid (Boryslav) vezetésével. A rebbeek érkezésének hírére a kultuszminisztérium egész személyzete kitódult a folyosókra, hogy a rebbeket láthassa. Maga a miniszter is elébe ment a rebbe-delegációnak, mely memorandumot nyújtott át a miniszternek a konferencián hozott határozatokról, a rabbik világi kvalifikációját illetőleg stb. A miniszter ezután nagy érdeklődéssel hallgatta meg a „Choféc Chájim“ felszólalását: Ő, aki — ugymond — átélte az 1863-i nagy lengyel vereséget, melyet akkor az oroszoktól szenvedtek; most végtelenül hálás a Teremtőnek, hogy megérette vele Lengyelország fel-tamadását és a cárizmus pusztulását. Ezután a belzi rebbe nyoma-

tékkal aláhuzta a memorandum összes pontjait, melyek mind életbevágó fontossággal bírnak a hithü zsidóságra. A miniszter válaszában kifejtette, hogy törekedni fog a rabbikonferencia határozatainak eleget tenni.

Szerdán megjelent a delegáció Bartel miniszterelnök előtt, aki a rebbeket ugyancsak igen tiszteletteljesen fogadta és kijelentette: Nagy öröme szolgál a zsidóság ily illusztris személyiségeit fogadni. A miniszterelnök, ki a rebbeekkel, de főleg Schreiber Dáviddal hosszasan elbeszélgetett, megígérte, hogy az orthodox zsidók érdekében minden tőle telhetőt el fog követni.

A kultuszminisztériumban az említett rebbe-delegáción kívül egy rabbi-küldöttség is megjelent gróf Potoczky államtitkár előtt, ki igen kedvező elintézkést helyezett kilátásba. A deputáció tagjai voltak: Kornitzer (Krakkó), Lewin (Rzeszow), Schreiber (Boryslaw) stb.

Egységes orthodox front kifelé.

A konferenciának — mely többek között élesen állást foglalt az orosz vallásüldözés ellen — volt egy a lengyel zsidóság szervezésére fontos határozata: szervezendő egy vallási főtanács, amelyben a lengyel orthodoxia minden árnyalata (agudisták, pártunkivüliek, galiciaiak, lengyel-oroszok) képviselve legyen, s ez a főtanács szolgáljon a kormánynak irányadóul zsidó ügyekben.

A belzi a geri rebbenél.

A belzi rebbe meglátogatta a geri rebbe, ki egy dús gazdag chósizid-jánál volt szállva. A rebbeek igen szívélyes eszmecserét folytattak egymással. Kiszivárgott hírek szerint a főtéma Belznek az Agudához való viszonya körül forgott; szó esett még az ifjuság neveléséről is.

A miskolci hitközség és a szefárdok

A Zsidó Ujság mu'theti „Hitközségi választás Miskolcon“ c. közleményében, mely nyilván a miskolci hitközségtől ered, a hitközség a szefárdokkal szemben béke-hurokat peng. Ezzel szemben a szefárd hitközség részéről ismétellen ünnepélyesen kijelentem, hogy Miskolcon

a béke csakis akkor fog a szefárd hitközség és az anyahitközség között létrejönni, ha a szefárd hitközség a teljes autonómiát megkapja.

Azzal, hogy az anyahitközség a testületeibe néhány szefárdot is beválasztott, egyáltalában nem teljesítette óhajunkat, sőt: mi bikiés zajsiz mijechem? — mi azt nem is óhajtottuk! Ellenben óhajitjuk és követeljük a teljes függetlenséget: a külön autonómiát.

Sprei Izidor
a miskolci szefárd hitk. elnöke.

של פסח HUSVÉTI ÁRUT

ez évben ismét készit az ismert kitünő minőségben, szigoruan rituális előírás szerint
Schreiber Simon,
az egri főtiszt. főrabbi ur felügyelete alatt a

FRANCK HENRIK FIAI R. T.

Iroda: Budapest, I., Budafoki-út 64. szám.

Levélcim: Budapest 113. Postafiók 5. — Telefon: La. 10-45, 12-19.

Pollák Sarolta kozmetikai intézete, Budapest, VI., Andrassy-ut38.

I. em. Párizsi Áruházal szemben. — (25 éves működés.)

Hajszálak kiirtása arcról, karról, szeplők, pattanások, összes szépséghibák kezelése. — Szemölcsirtás. Arcápolás, bértrendszer. — Miracle hajeltávolító szer szétküldéseutasítással. Minden eddigit felülmul! Díjtalan tanácsadás (Prospektus)

Az orthodox ifjuság

Részlet egy, a szerkesztőhöz intézett, héber levélből.

A »Zsidó Ujság« igazán szent komolysággal s következetességgel, — hiven ahhoz, hogy ebben az országban a meggyőződéses orthodoxiát ő képviseli egyedül, — közöl olyan közleményeket, amelyekben főtisztelendő főrabbi urak s közösségünk kiváló egyéniségei a legnemesebb szándékkal foglalkoznak az orthodoxia jövőjének megerősítésével, azokkal az eszközökkel, amelyek által a szent Tóra és vele foglalkozók tekintélye emelkedik.

Mіндеzen cikkeknek alap gondolata az a megdönthetetlen tény, hogy a zsidóság jövője a Tórahü ifjuságban rejlik, mert bölcsünk kijelentése szerint: »im én gedó-jim én tejósim«, ha nincsenek jól gondozott kis csemeték, nem támadhatnak a minden viharral dacoló életerős fatörzsek.

A cikkírók igen helyesen két részre tagozzák az ifjuságot és pedig: 1) a jesivákon tanuló, magát a Tóra művelésének szentelő csoport és 2) az élet különböző területein s ágain elhelyezkedett ifjuságra. Mindkét csoport egyenlően fontos az orthodoxiára nézve.

A jesivák ügyel

Az előbbi csoportot — ebben nincs nézeteltérés — segíteni, támogatni kell, anyagilag elviselhetőbbé kell tenni helyzetét, hogy gondmentesen szentelhesse energiáját a szent Tan tanulásának. Ezt a szent törekvést legjobban az eddig nagy küzdelmek közepette is nagy sikerrel működő »Tomché Jesivósz« egyesület támogatása által mozdíthatjuk elő.

A jesiva-ifjuság elhelyezkedésével kapcsolatosan felvetett »iparos-jesiva« kérdés már nem található ilyen egyöntetű helyeslésre. Én például a leghatározottabban ellenzem az egész kísérletezést.

A mai jesiva rendszeren semmi szín alatt sem szabad változtatni.

Talán kísérletezni lehetne, amit a

szerencsi főrabbi is kiemeli a Zsidó Ujságban megjelent levelében, amely sok megszívlelendő igazságot tartalmaz: az egész országra terjedő egyöntetű tanulási rendszer egységes tantervét, mert ez bizonyos mértékben tanulási s tudási versenyt idézne elő s áldásosan megvalósítaná a bölcs ígét: »az írástudók vetélkedése gyarapítja a tudást« (»kinász szajfrim tárbe chochimó«). Egyéb változtatásért ki mierné vállalni a felelősséget I-ten s dicső emléké Mestereink előtt? Az iparos jesiva talán növelné a Tórát tanuló ifjuság tekintélyét és javítaná helyzetét? Talán a beszámírosba vonzaná a jelenleg kívül álló ifjuságot? Talán a módosabb és vagyonosabb osztály, amely ma különféle intellektuális pályára adja gyermekét, azontul a jesivába küldi gyermekét, hogy ott belőle szerény talmidchóchom-iparost neveljenek? Lelkiismeretesen e kérdésre csak nem-mel lehet felelni.

De különben sem célszerű egy ilyen újítás, mert a jelenlegi jesiva-bócherék közül csakis egy jelentéktelen töredéket lehetne az ipariskolákba terelni és azokat sem pozitív eredménnyel. Egy bizonytalan, kététes kimenetelű kísérlettel tehát igazán nem tanácsos a már sok tekintetben fényesen bevált jesiva-rendszert megbolygatni.

Mi a Tiferesz Bachurim feladata?

Áttérve a »Tiferesz Bachurim« ifjuságra, meg kell állapítani, hogy e csoport vallási neveléséről nem lehet eleget tárgyalni, olyan fontos s olyan életbevágó! Teljesítik-e a Tiferesz Bachurim egyletek feladatukat?... Szomorú tapasztalataim vannak e téren. A Tiferesz Bachurim tagok legminimálisabb kötelességei volnának ugyebár: »kifogástalan, vallásos életmód, u. ml. a borotválás tilalmának szigorú betartása, a szombattartás teljesítése, vallásos fiatalemberhez nem illő helyek látogatásának mellőzése, na-

ponként legalább a reggeli minjonnal való imádkozás, a tanuláshoz való megjelenés.« Mindezt sok vidéki helyen igen nehéz keresztülvinni. Ehez kellene a nagyobb orthodox centrumokban működő testvéregyesületek jótékony befolyása. Az intelligens, de amellet valóságos tagokból álló nagyobb egyesületek nevelni tudnák ilyen irányban a kisebb szervezeteket. Ez a kölcsönhatás csak országos szervezés által válik lehetségessé. Feltétlenül szükséges egy centralisztikus intézmény, amely a központtól irányítsa, támogassa, szellemileg és erkölcsileg táplálja a vidéki, de különösen a kisvárosi egyesületeket. De kinék kezdeményezéséből induljon ki egy ilyen mozgalom? Én egy ilyen akció sikerének előfeltételét abban látom, ha nem rabbik, hanem vallásos báálé-bátim veszik kezükbe a dolgot.

Az irányítás és fejlesztés a rabbik részéről soha nem fog hiányozni, de az előfeltételeket a világiaknak kell megteremteni.

Milyen sokat tehetne e tekintetben némely vallásos hitközségi tag, ha például alkalmazottait, (tanonc, segéd, tisztviselő) vagy gyermekeiket köteleznék a fenti alapokon megszervezett egyletbe való belépésre és a tanulásban való részvételre!

Nézetem szerint tehát a jesiva-tanulók fokozottabb anyagi támogatása, az egységes tanterv kísérletképpen való bevezetése, a jesiván kívüli ifjuságnak országos intézmény útján Tiferesz Bachurim egyletekbe való beszerzése, az egyes egyesületek közötti állandó kontaktus létesítése útján érhetjük el a próféta szavainak megvalósítását: »a jövő nemzedékében gyökeret ver majd az I-tenfélelem s a vallásosság és virulni s virágozni fog a hamisítatlan Jiszroél szelleme.« (»Habóim jásré Jákaj« stb.)

Liebermann Ármín
kiskunfélegyházi főrabbi.

Orth. vendéglőben cukrászdában, követeljük mindenütt a Zsidó Ujság-ot!

Nemeslelkű felajánlás a váci jesiva részére

Az 50 éves dicső múlttal bíró váci jesiva új fejlődés előtt áll. A gyengélkedő főrabbi, a nagynevű gaon helyett a fia: Silberstein Dávid rabbi vezeti a jesivát, amelynek barátai elhatározták, hogy a mai kornak megfelelően, menzával egybekötött internátus segítse a jesivát szent célja elérésében. Az internátus 60 bócherre van tervezve, akik együtt fognak étkezni, lakni; tanulni, felügyelet alatt, amely felügyelet a vallásos nevelésre épügy fog kiterjedni, mint a szellemiekre. Az ügy érdekében buzgólkodó rabbit Hersch Samu nagyvállalkozó a következő levéllel tisztelte meg:

Tisztelendő Silberstein Dávid orth. rabbi urnak, Vác.

Ezennel igazolom, hogy ha a váci orth. Rabbiiskola-Internátus az én tervem szerint lesz felépítve, 15,000 pengővel, azaz tizenötezer pengővel járulok hozzá. Az egész építkezés 30,000, azaz harmincezer pengőbe kerül és én felhatalmazom önt a 15,000 pengő megszerzésére, a hittestvérek között. Ezen ígéretemet 1930 február hó 25-ig tartom fenn.

Kiváló tisztelettel:
HERSCH SAMU

Hersch Samu ur eme ajánlata erkölcsi kötelességévé teszi a hazai orthodoxiának, hogy a hiányzó — 12.000 pengő a mondott határidőre meglegyen. Mert már csak ennyi hiányzik. Ugyanis következő hittestvéreink siettek a szent cél érdekében jegyzéseket eszközölni:

Reitman Manó (Bpest) 1000 P,
Löwinger Sándor és Samu (Vác) 1000 P, Breuer Jenő (Nagyvaros) 1000 P.

Hasson a nemes példa. Az orthodox zsidóság becsületéről van szó. Ha a kellő határnapig nincs

biztosítva az összeg, az egész gyönyörű terv talán elhúzódik évekre. Ki venné ezt lelkiismeretére?

Testvérek! Tömjörüljünk a szent cél érdekében. Adományozzék mindenki gyorsan s tehetségén felül. Küldemények címe: Silberstein Dávid, orth. rabbi, Vác, Rabbiiskola-Internátus.

A Dreyfuss-ügy titkos aktái

Ismeretes, hogy a 90-es években a francia reakcionáriusok a köztársaság megbuktatására fel akarták használni Dreyfus zsidó kapitány ellen ama vádat, hogy a német nagykövetségnek átadott fontos katonai okmányokat. A Dreyfus-per akkoriban az egész világot foglalkoztatta. A kapitányt az Ördög-szigetre száműzték s ha Zóla, Clemenceau s mások nem indítanak érdekében harcot, elpusztult volna.

Az eset emlékének felújítását az teszi időszerűvé, hogy dr. Weil berlini ügyvéd előadást tartott, a német külügyminisztérium által a rendelkezésére bocsátott anyag alapján.

Abból az anyagból, melyet dr. Weil ismertetett, kitént, hogy egyike azoknak a mozzanatoknak, melyekkel a Dreyfus affért fel lehetett volna tartóztatni, éppen az volt, mellyel az eset a német nagykövetséghez kapcsolódott. Hogy mégsem tartóztatták fel, nem a nagyköveten múlt, aki jóhiszeműen tagadta azokat a kapcsolatokat, melyekkel a francia kormány a nagykövetséget vádolta, hanem a Schwartzkoppen alezredes német

katonai attasén. Közvetlenül azután hogy a Dreyfus ügy kirobbant, Münster gróf nagykövet megkérdezte a nagykövetség egész személyzetétől s benne Schwartzkoppen alezredestől is, hogy tartanak-e fenn valamiféle kapcsolatot francia katonatisztekkel. A katonai attasé, is kijelentette, hogy Dreyfust nem ismeri, de elhallgatta, azt, hogy összeköttetésben áll egy másik francia vezérkari tiszttel, Esterházy őrnaggyal.

Münster gróf ezután, megbizva katonai attaséjának ebben a kijelentésében, felkérte a francia kormányt, hogy szüntesse be azokat a tájéradásokat, melyeket a német nagykövetség ellen intézett.

Becsületszavával biztosította a köztársaság elnökét, s a kormány illetékes hatóságait, hogy Dreyfust a nagykövetségen senki sem ismeri. Mikor aztán egy svájci lapban pontos közlések jelentek meg Schwartzkoppen alezredesnek Esterházy őrnaggyal való kapcsolatáról, a német nagykövet felháborodva panaszkodott a külügyi hivatalban, hogy katonai attaséja tudatosan félrevezette. Münster gróf heves jelenet közben szószegéssel vádolta meg Schwartzkoppen-t, ki időközben egy gárdaezred parancsnoka lett. A mostani Schwartzkoppen ezredes ugyanazokból az okokból, melyekért annakidején válótanságot állított a nagykövettel szemben, kénytelen volt ezt a súlyos sértést válasz nélkül hagyni.

A nagykövetnek irt hosszú levelében utalt arra, hogy a német nagykövetség parancsára volt kénytelen úgy cselekedni, amint cselekedett.

Esterházy bűnössége kiderült, de kiderült az is, hogy a német hadvezetőség eltitkolta volna a valóságot és hagyta volna pusztulni a francia-zsidó kapitányt.

RADION

egy maga mos!

Gyártja: **HUTTER JÓZSEF**

Szappangyár — Olajpar
részvénytársaság

Telefon: József 461—94.

VI. Erzsébet-körut 6. sz.

HIREK

NAPTÁR

Sábosz Besálách Sevát 17.

Gyertyagyújtás (Bpest): 4 ó. 50 p.
kimenetele : 5 „ 45 „

Olvasóinkhoz! Felkérjük mindazon igen t. olvasóinkat, akiknek előfizetése f. hó 1-én vagy még előbb lejárt, hogy azt postafordultával megújítani sziveskedjenek. Az átutalás legegyszerűbb módja belsőldön postatakarékpénztári csekk útján (50,791 sz.); külföldön pedig (évi 22 P) postautalványon eszközölhető. (Romániában az utalványon az összeget a postahivatalnok tölti ki)

Régóta hátralékban levő t. előfizetőinknek postai megbízásokat küldtünk és kérjük azoknak szíves beváltását.

— Frankl Adolf felsőházi tagságának igazolása. A napilapokban olvasható volt az a felütnést keltő hír, hogy a felsőház igazolóbizottsága Frankl Adolf mandátumának igazolását egyelőre függőben tartja. A bizottság tagjai felvetették a kérdést, lehet-e az orthodox zsidóknál valakit a törvénynek megfelelően megánbankárból rabbivá avatni és az előadó javaslatára úgy határozottak, hogy erre vonatkozóan megkeressék az igazságügyminiszteriumot és a kultuskormányt. Frankl Adolf a határozat után is tovább gyakorolhatja jogait, felszólalhat, a bizottságokban is helyet foglalhat. — Az ügygel érdemben vezércikkünk foglalkozik.

Egy újságíró felkereste ez ügyben dr. Fischer Gyulát, a pesti izr. hitközség fő-rabbiját, aki következőképp nyilatkozott: — Nemcsak az orthodoxiában, hanem a zsidóság minden pártáryalatában törvényeszerű igazság, hogy rabbinak tekintendő és elismerendő, akinek „Határja” van. Ez a Határa a zsidó vallási törvények szerint egyformán érvényes minden-kire, akinek az birtokában van, akár nyomban a telkeszi pályára indul, akár csak később. A felsőházi tagság viselésére feltétlenül jogosult a Határa birtokában megválasztott rabbi. Ha különbséget tesznek működő rabbikat illetően, úgy ennek a működésnek hitsonoklatok tartásából, vallástörvények magyarázatából és megállapításából, vallástörvényeket illetően felvilágosítások adásából és döntésekből kell állania. Ami már most a konkrét esetet illeti, meg kell említenem, hogy nem ritka eset, hogy más pályán műk-

dó ilyen Határával, tehát rabbikvalifikációval bíró talmudtudósokat hívnak meg rabbiállásokba. Voltak esetek, hogy rabbinak minősített tudósok nem lelkeskedtek, hanem kereskedelmi üzemeknek voltak a tulajdonosai, maguk az üzlettel nem foglalkoztak, hanem jesivát tartottak, bócherokat, tanulókat gyűjtöttek maguk körül és azokat rabbikká avatták. A pozsonyi nyilvános rabbiiskola olyan teológiai diszciplína alapján dolgozott és dolgozik, hogy annak a feje maga is adhat rabbiságra kvalifikáló Határát. Ha Frankl Adolfnak csak ez a Határja volna, akkor is alkalmas volna arra, hogy rabbi állásra megválasszák.

— Halálraítéltek egy tel-avivi zsidó rendőrt. A jaffai bíróság február 5-ikén halálraítélte Hinkis tel avivi zsidó rendőrt. Hinkis ellen az volt a vád, hogy a szomorú emlékeztető augusztus 25-ikén Jaffa és Tel Aviv között egy zsidókból álló csoport élén behatolt egy arab házba, ahol öt arabot megölt és kettőt súlyosan megsebesített. A bíróság a vádat beigazolta látta és Hinkist halálra ítélte. Nevezett napon egy zsidó ifjakkól álló csoport Benjámín Goldberg vezetésével egy veszélyes területre szorult munkáscsoport segítségére sietett. Tel Aviv és „Mikvé Jiszroéli” között azonban arab területre tévedtek. Az arabok Goldberget és három társát megölték, öt más tagját a csoportnak súlyosan megsebesítették. Mikor Hinkis a történetekről értesült, levelette a rendőri egyenruháját és civilruhában egy pár fiatal zsidó társágában, ártatlanul lemészárolt testvéreit akarta megbosszulni. Állítólag ekkor követte el a fentemlített gyilkosságot.

אמת כשר

VÉNUS

ételzsír

Synders győri orth. főrabbi ur hechsereivel ellátva.

Vénus ételolaj

kiváló minőségben minden fűszer, csemege és élelmiszer üzletben kapható. Gyártja:

Olajművek r.-t.
Kohn Adolf és Társa
Győr-Budapest, Zoltán-
utca 16. Telefon: 208-22.

Képviselet:
Sussmann Lipót és Társa
Telefon: „Ujpest” 161.

— A palesztinai helyzet. Rabbi Méir Berlin a következőképp nyilatkozott a palesztinai impresszióiról: Ami a gazdasági helyzetet illeti, még éreztetik hatásukat a közelmúlt események. Az általános gazdasági bojkott, különösen a zsidó kereskedőkre és gyárosokra nehezedik súlyosan. Haifában és Jaffában a bojkott mozgalom már teljesen aláhagyott, de még mindig érezhető Tel Avivban és Jeruzsálem városában. A tel avivi gyárosok azért érzik súlyosan a bojkott hatását, mert igen sok szíriai, transjordániai és iraki kereskedő vonta vissza megrendelését a bojkott hatása alatt. Bár ez a körülmény igen súlyos helyzetet teremtett, bizonyos javulások már is éreztetik hatásukat: 1. Mert a tel avivi gyárosok áru konkurrenciája képesek a külföldi árakkal. 2. Mert a kritikus helyzet ellenére az egyiptomi piac megmaradt az ereci áruk számára. Különösképpen sok megrendelés érkezik Kairóból és Alexandriából. A kereskedelemről eltekintve a gazdasági helyzetet inkább kielégítő. Alig van munkanélküli, mert az új narancsligetek beültetésével és új házak építésével sok zsidó munkást foglalkoztatnak a palesztinai telepeken.

Az újságíró megkérdezte, hogy milyen hatást váltott ki Palesztinában az a tény, hogy a jeruzsálemi latin patriarchátus, állítólag a Vatikán megbízásából, nagyobb földvásárlásokat eszközölt.

— Ez a tény — válaszolta — igen kellemetlen, amennyiben a nem zsidó hatalmak zsidó területek között elterülő földdarabokat vásárolnak meg, miáltal az ország területi fejlődése eltolódást fog szenvedni. Ez ellen nem lehet másképpen védekezni, mint minél nagyobb mértékű földvásárlással.

— Nyílt levél. Friedmann Benjámín ur (Miskolcz) nyílt levelet adott ki a pesti izr. hitközség elnökhelyettesének címezve, amelyben felszólítja, hogy kezdjen propagandát a szombat megtartása érdekében s vizsgáltsa meg az összes neológ hitközségekben működő metszőket — és akkor Isten irgalma felénk fordul s erőt ad a gazdasági helyzet szomorúságainak elviselésére . . .

— Szijúm Bonyhádon. A két év előtt Bonyhádon, Márkus József gabonagyáros vezetésével megalakult jesivában, szombat este *Gittin* traktátusra, *meláve demálke* keretében szijúmot rendeztek. A vacsora után Márkus József nagyszabású dró-

set tartott. Utána Spitzer Imre növendék köszönetet mondott Márkus Józsefnek buzgó fáradozásáért a jesiva érdekében. Felszólaltak még: Salamon Jenő, Márkus testvérek, Weisz, Deutsch, Feldmann és Allweisz.

— Villongás a kassai orthodox hitközségben. Kapunk egy névtelen röpiratot Kassáról, amely élesen megtámadja Brach Saul főrabbit, mert a hitközség világszerte ismert dájonját, a volt radomisi főrabbit, R. Smüel Engelt állítólag megsértette. A röpirat tönkösét azonban még annak is el kell itélni, aki esetleg a tartalmát valónak fogadná el.

— A váci orthodox-statusquo ügy margójára. (Részlet egy hosszabb levélből) . . . Honnan van az, hogy a váci esetet az orthodox hitközségek vezetői oly nemtörődomséggel kezelik? Hát nem látják, hogy latinul szólva: *tu res agitur* (a te ügyed tárgyalatik)? Hát nem veszik észre, hogy az eset megisméllődhetik mindenütt, ahol két hitközség van? Ennek oka nézetem szerint az áldatlan felekezeti sajátbeli viszonyok Magyarországon. Itt mindenkinek mindegy. A lapok csepegnek a konzervativságtól s az orthodoxiától. Valamikor Pesten minden uccsarkon énekeltek: „*Fiumében zsidó a pápa, zsidó a cápa*”. Most pedig minden uccsarkon minden zsidó lap az orthodoxia dalát éneklő és orthodox cikket ír a szombatot megszegő. Ez a sajtó az orthodox közönséget a frázisok morfiinjekciójával teljesen érzéketlenné tette igazi vallási érdekeinek felismerésére. A váci esetet indolenciával kísérő orthodox közvélemény a legjobb bizonyíték erre.

K. E.

— A győri Tiferesz Bachurim egyesület az elmúlt szombat este *meláve-málke* keretében tartotta *Sovúosz*-traktátusának befejezése alkalmából nagyszabású szijúmnepélyét. *Snyders* Bernát főrabbi, mint a traktátus előadója, tartotta meg mesterien felépített *Hadron Alochját*. A szijúm folyamán a főrabbi újból tartalmas beszéddel gyönyörködtette a jelenlévő hallgatóságot és felszólította az egyesület tagjait, hogy minél számosabban jelenjenek meg a tanulásnál. Az ünnepek rendezése körül *Grünwald Jenő* és *Felberbaum Miksa* buzgólkodtak.

— Az edelényi jesiva vasárnap tartotta meg szijúm ünnepélyét a befejezett *Keszűbosz* talmudi traktátusra. Ezen alkalommal *Landau Alter* főrabbi mesterien felépített *hadron aloch* keretében, a jesiva növendékeit, valamint a messze vidékről összegyűlt régi tanítványokat, intenzív tanulásra és *járás somáim-ra* serkentette. A vendégek közül többen felszólaltak szellemesen. A jesiva növendékei elmés halachikus és agadikus felszólalásaikkal szórakoztatták a hallgatóságot a hajnali órákig.

— Haláleset. A múlt héten elhunyt Ujpesten *Káhn Bernátné*, hírneves rebbe családok sarja. Két leányt hagyott árván, kik a jószívű hitestvérek támogatására szorulnak. Címük: Kahan, Ujpest, Beniczki u. 1.

— A két Rottmann. Ne tessék azt hinni, hogy itt valami regényes korrajz következik, amilyen például „a két Wesselényi”, Kemény Zsigmondtól. Nem! A dolog ugyan keservesen kemény, de nem regényes korrajz, hanem inkább rémregényes korrajz. Az „Esti Kurir” szerdai száma szerint 15 évi orosz hadifogság után hazajött Rottmann Sámuel Kunhegyesre négytagú családjához, miután a vele együtt szibériai fogságot szenvedett magasállású törzstisztek, hazajövet garantáltak teljes megbízhatóságaért. Mivelhogy Kinában vagy Mandzsuriaiban létben elfelejtett optálni, a hatóság idegen állampolgárnak tartja és rendőri felügyelet alá helyezte. Igaz ugyan, hogy volt Dévaványa köz-

ségtől arcképes igazolványa, de hát a község 1929. novemberében megsemmisítette a bizonyítványt, mert — fivérével Rottmann Lipóttal tévesztették össze, aki valóban magyar állampolgár. Az ügy folytatása még következik, de remélhetőleg nem jut rémregényes befejezéshez. Csak azt akarjuk megjegyezni, hogy a „Zsidó Ujság” hasábjain a múlt évben szó volt a szóbanforgó Rottmann Lipót kalandjairól, amelyekből viszont az derül ki, hogy úgy bántak el vele, mintha viszont őt tévesztették volna össze Rottmann Sámuellel, a hadifogollyal, s Kunhegyest Krasznójarszkkal . . . „A két Rottmann” mint korrajzi cím nem e érdekes s könnyet faszító?

— Kellemetlen budapesti emlék Jasiban. Bukarestből jelentik: Febr. 3-án Jasiban egy villamos menet közben váratlanul megállt. Mint utólag kiderült, a kalauz egy antiszemita diák kivánságára állította le a villamost. A diák leszállt és egy arra haladó zsidó kereskedőt súlyosan inzultált, majd szembeköpte. Ezután dolga végeztével visszaszállt a villamosra, amely folytatta útját. A kínos incidensnek számos tanúja volt, közöttük több, az utcában lakó zsidó polgár. Ezek összegyűltek azon a helyen, ahol az incidens történt, megvárták, míg a villamos visszatér és annak kalauzát alaposan elverték. A verekezésnek a rendőrség vetett véget, amely a kalauz két bántalmazóját letartóztatta. — A jasi incidens kellemetlen emléket ébreszt bennünk, mert Budapesten is történtek ilyen jelenetek 1919-ben.

— A szarvasi Tiferesz Bachurim szombat este fejezte be Béczi traktátusát, mely alkalommal megható szijúmot rendezett. Schlesinger Salamon, Májess Ábrahám, Steif Dávid, Schlesinger Jakab, Steif Lipót, Rosenberg Antal mondtak elmés fejtegetéseket. A rendezés Fekete Sámuel és Schlesinger József érdeme. Az egyesület táviratilag üdvözölte diszelnökét, Blum Bencion volt szarvasi, jelenleg be-
rettyújfalusi főrabbit.

Weisz Mór

orthodox köser sütődéle
keksz-, teasütemény- és kétszersült gyára

Budapest, VII., Dob-utca 22. — Telefon J. 423-65.

Vidéki postacsomagok szállítása legpontosabban.

Gyors és pontos kiszolgálás.

Kérjen árjegyzéket!

Kérjen árjegyzéket!

— Avigdor Hameiri levele a Zsidó Ujság-hoz: Tekintetes Szerkesztőség! Csodálkozással és nem kisebb fájdalommal olvastam a Zsidó Ujság-ban a furcsa hírt, hogy én dr. Barsinéval együtt szombaton utaztam el Erec Jisraeltől. Irták pedig ezt a kölélnak önközöz intézett levele alapján. Súlyt helyezek arra, hogy lapjuk olvasói az igazságnak megfelelően legyenek informálva. Tudni kell, hogy a hajó, amellyel utaztunk, az „Adria”, jan. 15 én azaz szerdán indult. Ha a levélíró a „Deor Hajom” hírére alapította rágalmát, úgy illene volna előbb érdeklődni a „Lloyd Triestinió”-nál, mert tudhatta, hogy egy napilapnál megeshetik, hogy az elkészült hírből meghagyják a „tegnap” szót, jelen esetben pedig a „Deor Hajom” Tel Avivból kapta a hírt, hogy „tegnap” azaz kedden indultunk el, és a lap csak vasárnap adta le a hírt, bennhagyván a „tegnap” szót, nem gondolva semmi rossz következményre. Én már Brindisben voltam akkor, amikor a lap azt írta, hogy „tegnap” indultam Tel Avivból. Még csak azt akarom megjegyezni, hogy dr. Barsiné Palesztinában közismerten vallásos ortodox életet élő asszony és már ezért is kizárt dolog, hogy vele együtt szombaton indulhattunk volna. A szerkesztőség ezekről meggyőződhetett volna, mielőtt „chajsed biksérim” volt. Sziveségét előre is köszönöm és vagyok kíváló tisztelttel: Avigdor Hameiri.

A szerkesztőség megjegyzése: Hogy mi is fenntartással fogadtuk a hírt, igazolja az a körülmény, hogy a Kajjel levélnek inkriminált passzusát nem fordítottuk le magyarra; csupán regisztráltuk az eredeti héber szöveget, — mely ezennel örvendetesen rektifikálva lett.

— A semmiért való hüho. A pesti izr. hitközség az Egyenlőség jubileuma alkalmából rendkívüli diszközgyűlésre hívta meg a kultuszminisztert, aki ott beszédet tartott a numerus-clausus ellen. A keresztény gazdasági párt ezért igen élesen támadta a minisztert. A miniszter erre olyan nyilatkozatot adott ki, hogy ő tulajdonképpen nem is a lap jubileumára, hanem a hitközségi gyűlésre indult s így tehát úgy hangzott a közlemény, mintha a rendezőség egy kicsit félrevezette volna őt. A kis viharocska tovább dühöngött a politikai élet poharában, míg végre megelégedtek a keresztény erkölcs bátor védelmezői azzal, ha a miniszter kijelenti, hogy csak magánvéleménye az, amit a közgyűlésen elmondott, amely a kormány politikáját a numerus

clausus ellen nem érinti. — Az elmúlt hét krónikájának e dióhéjba szorított áttekintése igen tanulságos és szomorú: még beszélni sem szabad a numerus clausus ellen, holott mindenki tudja, hogy csak beszéd maradt csupán...

Orth. máceszt

bármily mennyiségben, olcsó árak és előnyös feltételek mellett szállít, továbbá csakis Gizella-malmi lisztet sütésre vállal **Epszteln Sándor** orth. pászka sütő, **Tiszafüred**. Telefon: 31.

— A fegyházból. Az ártatlanul elítélt **Halsmann** diákok, akit csak igen valószínűleg gyanúkok alapján vetettek 4 évi fegyházba, a Bécs melletti Stein-ban van elzárva. A fegyház zsidó lelkésze azt írja a lapokban: A sokat szenvedő fiatalember mellett akárok állani, pótolni akarom szerencsétlen anyja s nővére jelenlétét, akik csak ritkán látogathatják meg. Legfőbb feladatomban lesz megtartani életkedvét s előkészíteni jövője kiépítését.

— **Esküvő**. **Fried** Menyhért balmazújvárosi főrabbi **Margit** leánya és **Weisz József** Fehérgyarmatról, a debreceni rosjesivó, f. hó 4-én tartották esküvőjüket. A 200 terítéses lakomán felszólaltak az örömapán kívül: **Klein** nagyszöllősi és **Jungreis** fábianházi főrabbi; a fehérgyarmati dájon, **Fried Ede** tiszaberceli rabbi, **Fried Izidor**, **Halmiból**.

— **Vendégzónoklatok**. **Biharnagybajomból** jelentik: Főrebink jövődöbeli sógora **Briszk Artur**, a tesnádi rabbi fia, kit nemrég Magyarországon főrabbinak megválasztottak, az elmúlt szombaton a hitk. előjáróság felkérésére templomunkban gazdag tartalmu drósót tartott. A nagyszerűen felépített beszéd magával ragadta a hallgatóságot. — A szlovenszkói **Nagytapolcsányból** írják: Az elmúlt szombaton községünkben idözött **Halberstamm Lieber** rabbi Debrecenből, kit a hitközségünk előjárósága, templomi drósó tartására kért fel. A rabbi magasröptü szónoklatával mély hatást gyakorolt a hallgatóságra, melynek sorában **Weisz főrabbi**, **Haberfeld** rabbi és a hitk. színejava foglalt helyet.

— **Szolnokon** nem lehet könyöradományokat gyűjteni. (Le vél.) **Szolnok** város tanácsa elhatározta, hogy a város területén megszünteti a koldulást és a szegényügyi hivatal fogja a segélyezést végezni. Figyelmeztetem tehát a könyöradományt gyűjtő hittestvéreinket, hogy **Szolnok** városát kerüljék el, mivel a rendőrség a legszigorubb eljárást fogja lefolytatni ellentk és esetleg a toloncház, el-

Patkányt, egeret, mezel egeret csak **„RATINOL”**, sváb-bogarat, csótlányt, rusznit, hangyát **„RUSSIN”** irt gyökereesen! Más állatra, emberre veszélytelen! Napiárban szállítja: **Ratinol Laboratorium Budapest**, Murányi ucca 36.

zsuppolás stb. kellemetlenségeinek lesznek kitéve. **Weisz Ignác**, a szolnoki orth. imaegyesület jegyzője.

Családi hírek

Weisz Béla, a közismert osztálysorsjáték-főelárusító leányát, **Irmuskát**, eljegyezte **Weinstock József**, Budapest. Minden külön értesítés helyett.

Spiegel Fánikát, **Foktő**, eljegyezte **Wiener József**, Püspökladány. (Minden külön értesítés helyett.)

Grosinger Rizuska, **Zajta** és **Grosinger Adolf**, **Turcz**, jegyesek. Minden külön értesítés helyett.

Spiegel Herminkét, **Vásárosnamény**, eljegyezte **Klärman József**, **Szilágysomlyó**. (Minden külön értesítés helyett.)

Szerkesztői üzenetek

Érdeklődő: 1860. február 22. szerdai napon, az 5620. zsinagógai év nevét hó 29-én volt. — **Nánás**: Itálárusításra vonatkozólag sziveskedjék az illetékes pénzügyőrségnél ill. községi előjáróságon érdeklődni. Nem mindenütt egyforma a kérdéses rendelkezés. 14.111. sz. előfizető: **Március** 1-én jár le. — **Megyszó**: A kérdéses két betű, a család származási helyét „**Michelstadt**”-ot jelöli meg. — **F. J., Sz.**: A beküldött vers már jobb fordításban is ismeretes. — **Őszi napsugár**: Küldje be. — **Kántor-metsző**: Az illetékes rabbi hatáskörébe tartozik ez arra nem hivatott egyént a rituálé körébe vágó funkcionálástól eltiltani. Miniszteri rendelet erre nincs.

REMÉNY

zsidó ifjúsági folyóirat.

Zsidó ifjúsági regények, elbeszélések, darabok, sakk, stb.

Szerkeszti: **Dr. Molnár Ernő**
Félévre 4 pengő.

Budapest, IV., Magyar-utca 3.

Besálách

heti szidrára

Magyarozza: **FISCHER FÜLÖP**
sárospataki főrabbi

Rabbi **Simajn** ben **Jajchoi** tanítványai kérdék mesterüket: Miért hullott a manna naponta és miért nem csak egyszer évente? Felelt a mester: Mondok nektek hasonlatot. Egy király egyszer az évben szokta kiutalni fia számára az egész évre való táplálékát. Ennek okáért fia is csak egyszer évenként látogatta meg apját. Tehát a király minden nap kiutalta az arra a napra való táplálékát, így a fia naponta felkereste őt. Így volt ez Izráellel is. Akinek 4—5 gyermeke volt, folyton aggodalmaskodott, hogy talán másnap nem fog hullni és éhen fognak veszni. Tehát valamennyien mennybéli atyjuk felé fordították szívüket.

Egy másik felfogás szerint azért, nehogy teherként kelljen azt a szivatagban való vándorlaskor magukkal cipelniök. Még egy másik felfogás szerint azért hullott naponta a manna, hogy melegen ehessék. (Talm. Joma 75.)

Rövidlítő emberek kérdik: Miért méri ki az i-teni gondviselés olyan szűkösen megélhetésünk eszközeit? Miért kell napról-napra arcunk verejtékeivel megkeresnünk a betevő falatot? „Bárcsak mint eső jönne számunkra az áldás!” — ez a mi könyörgésünk. Egyszerre takarítsunk be annyi áldást, hogy hosszú időre teljék belőle. De az i-teni gondviselésnek az a jelszava: „Olyan leszek, mint a harmat Izráel számára”. Azaz nem esőstől hullatom reá az áldást, mint ő kívánja, hanem csak harmatcsöppenként. Mert ősrégi tapasztalat, hogy a jólét elkapja az embert. „A gyalgó ember, ha jól megyen dolga, saját érdemének tudja be azt, nem pedig I-ten kegyelmének”. Ezért mondja Ijöv is: „Hogyha láttam volna a napot, mikor világított, vagy a holdat, mikor haladt és szivem titokban elhittette volna, hogy az én kezem táplálja szájam, úgy ez főben járó bűn lett volna, mert evvel megta-

gadtam volna a magasságban levő I-ten!”

S ez az értelme a Talmud következő mondásának is:

הווצה להתקיים נכסו ימע כהן אדרה מה הוא אדרה אדרה במרום ד'

„Aki azt akarja, hogy javai megmaradjanak, az egy hatalmas fát plántáljon, annak a tudásnak a fáját ültesse el élete talajába, hogy: hatalmas a magasságban az Örökkévaló!” Csakis azon tudat, hogy mennybéli Atyánktól vagyon mindentünk, biztosíthatja nekünk javaink zavartalan birását. Mert máskülönbben mennybéli Atyánknak súlyos megpróbáltatásokat kellene reánk mérni, hogy letörje a mi önhittségünket és fennhőjázásunkat.

De egy másik felfogás szerint azért hullott a manna naponta, hogy mindig meleg legyen.

Van bölcseségnek egy három szóból való rejtélyes mondása, melyet sokféleféleg magyaroznak: מלה, ממן, מטר „Só”, „pénz”, „hiányos”. Némelyek pedig מטר „kegyességet” olvasnak az utolsó szó helyett. Ezen rejtélyes mondást következőleg szokják értelmezni: Aki zsugoriságában féltékenyen eldugdossa az ő pénzét, semmiféle magasabb vagy jótékony célra nem áldoz belőle, azaz az ő pénzét mintegy „beszózza”, örökre magánál akarja tartani, az illyent I-ten büntető jobbjával sújtja, hogy az oly féltékenyen őrzött vagyonát előbb-utóbb el fogja vesztíteni.

A másik olvasat szerint pedig következő azon mondásnak értelme: Aki pénzét, vagyonát minden eshetőséggel szemben biztosítani kívánja a maga számára, az gyakoroljon kegyességet vele. A jótékonyosság az életünket és vagyonunkat az enyészettől megóvó szent só. Az a fillér, amit nemes, i-tenes célok oltárára tettünk le, az örökké a mi tulajdonunk marad, azt már senki sem veheti el mitőlünk.

De van ezen mondásnak még egy másik értelme is.

Ugyanis tapasztalati tény az, hogy mihelyt az ember megszokta a jólétet, rögtön többre vágyik és nem elégszik meg sorsával. Mig szegény

Orth. kóser mácesz

legkényesebb igényeknek megfelelő, úgy kásrűsz, mint minőségben, jutányos áron kapható.

Grünstein Jenő,

villanyerőre berendezett pászkaagyár, **Szerencs**

volt, azért fohászkozott I-tenhez, hogy jómódhoz juttassa, hogy gondtalan életet folytathasson. De alig hogy I-ten meghallgatta fohását, úgy, hogy gondtalan életet folytathat, már többre vágyik. Mindig új meg új kívánságok keletkeznek a te bensődben. Ami még ma hön megkívánt drága kincs, az holnap már értékét veszítette üvegkaláris. Ezért szükséges, hogy I-ten néha napján reánk ijesszen, hogy mérsékelni tudjuk kívánságainkat, hogy szerényebbekké legyünk vágyainkban, hogy megtanuljunk hálálkodni az i-teni gondviselésnek mindennapi szükségleteink kielégítéséért és ne építsünk égig érő légvárakat. Tehát a „pénznek”, a jólétnek az a „sava”, hogy néha „hiányzik” valami. A folytonos gondtalan életmód nagyon is elernyesztene bennünket. Elérhetetlen célokot tűzne ki élénk, teljesíthetetlen kívánságokat keltene életre mibennünk.

A manna is napról-napra hullott, nem pedig egyszerre egy egész esztendő számára, hogy megtanuljunk azt a nagy életbölcséséget, mely kívánságaink korlátozására int minket. Így tehát napról-napra örülünk a frissen hulló, meleg mannának.

Végtére a harmadik felfogás szerint azért nem hullott a manna egyszerre az egész esztendő számára, nehogy terhükre legyen vándorlásuk közepette. Nagy teher a mannának tulságosan nagy mennyisége. A nagy földi vagyon nagyon is a földhöz láncolja a halandót, sikketté és vakká teszi őt magasabb, eszményesebb célok szolgálata. Elfelejteti a halandóval azt, hogy mi csak vándorok vagyunk itt e földi tereken és hogy e földi lét csak előkészítő intézet az örök élet számára...

Hírek a nem-orthodox világból

— Kaszab Aladár emlékezete. A Pesti Izraelita Hitközség vasárnap rendkívüli közgyűlést tartott, amelynek keretében leleplezték néhai Kaszab Aladárnak, a hitközség tavaly elhunyt elnökének arcképét. A közgyűlésen Stern Samu elnök méltatta Kaszab Aladár emlékét.

— Egy kóser és egy tréffi üzlet. Az Ojság-ban olvassuk: Stern Samu kilépett a Nagytétényi Sertészizlalda Rt. igazgatóságából. Ez természetes is, mert az izraelita hitközség elnöke nem lehet tagja egy ilyen tréffi vállalatnak. Ezzel szemben Nádosy Imre volt országos főkapitány igazgatósági tagja lett az Építési és Műszaki Rt.-nak, amely Kohner-féle vállalat lévén — ilyen kóser. . .

— 17 millió márká a berlini nagy hitközség költségvetése.

Január 30-án terjesztette elő Kareszki elnök, a berlini hitközség képviselőtestülete előtt a jövő évi költségvetést, nagyszabású beszéd kíséretében, amely kiterjed a nagy hitközség összes tevékenységére.

A költségvetés — mondta — 12 millió márká (közel 17 millió pengő) szükségletéről szól, így tehát 1 év alatt egy millióval emelkedett. Az összeg 27 százalékát jóléti célokra adják ki, mert a zsidó inség egyre nő. Egyes gazdasági ágak és foglalkozások, amelyeken túlnyomóan zsidók helyezkedtek el, eltűnnek. A gazdasági koncentráció előre haladt és a zsidó közép- és alkalmazotti osztály gyökértelen lesz. A gazdasági antiszemitizmus objektíve megkárosítja a zsidóktól üzött foglalkozási ágakat és szubjektíve nagy ellenszenvet éreztet a zsidó munkavállalóval szemben. A hitközség eddig nem vett fel kölcsönt. 6 millió vagyona van a hitközségnek, tartalékol esetleges kedvezőtlen időkre. Négy év alatt ez a tőkészaporítás 10 millióra fog emelkedni. Páratlan intézménye lesz a hitközségnek a most felállított »Ledigenheim«, nőtlenek és hajadonok részére. A zsidó iskolákban 1927-ben 400 tanuló járt, most 1200. A hitközség állandóan új ifjúsági otthonokat rendez be. A hitközségi klinikákon egy hónapban átlag 1000 ember fordul meg. A munkaközvetítés munkája haladt, csak — a zsidóság részéről még nem talált teljes megértésre. A hitközség a világszidóság mozgalmában részt vesz. Több

héber iskolát tart fenn. Tervbe van véve, hogy minden egyes kerületben a hét egy bizonyos napján »hitközségi esték« lesznek. A szociálpolitika terén a hitközség az egyes kisebb alakulatokat magába akarja olvasztani, mert csak így tudnak hivatásuknak megfelelni. Az elnök végül hitvallomást tett a hitközség egysége mellett. Ez a vallomás azért vált szükségessé, mert a reform-hitközség tagjai, arra az esetre, ha nem teljesítik kéréseiket, a templomépítésre vonatkozólag, kilépéssel fenyegetőznek, ami pedig, tekintettel arra, — hogy rendkívül nagy adót fizető tagokról is szó van, igen káros volna pénzügyileg.

A liberálisok (szélső neológok) szónoka, dr. Stern, is azt hangoztatta, hogy a zsidóság egységét vallják az ő parthívei is. Követeli a vasárnapi rendezmények kiépítését és — a törvényhű réteg kívánságainak teljesítését. Ellene van a magasabb zsidó iskolának, a zsidó népiskolával is csak azért barátkozik meg, mert a többi népiskola is felekezeti alapon

áll. A cionista vezérszónok, dr. Klee, magasabb zsidó iskolákat követel, amelyek a zsidó nevelést elősegítik. Követeli a Palesztina-munka bekapcsolását a hitközségbe. Kijelenti, hogy azokkal a liberálisokkal, akik a szombatot és a héber nyelvet elvetik, nem lehet együttthaladni. Az antiszemita támadással szemben azonban egységes frontot kell alkotni, a legteljesebb pártatlanság mellett.

Kundmachung

Wirkungsvolle **דרשות** in deutscher Sprache für jede erdenkliche Gelegenheit wie zum Beispiel **Barmizvo, Chasene** **ריה וייני**, **Gast-u. Antrittsreden** verfertige von Fall zu Fall zu mässigem Preise, unter Discretion. Honorar von 5 P aufwärts, 50 H. Porto recommandirt im voraus erbeten. — Mein **שראל** auf **Perek**, Preis: 1.20.

Rabbiner Israel Braun

Budapest, Szövetség ucca 43.

Érdeklődés alkalmával válaszbélyeg mellékelendő. A dróse-ért járó tiszteletdíj előre küldendőbe.

Sirkövek **Adle J. sirkőraktárában**
Telefon: József 364—20.
Budapest, Károly-körút 7. és Rombach ucca 4. sz.

Saját maga meggyőződhet,

hogy a teljes súlyt megkapja, ha szén és kokszszükségletét 10 kilós és 25 kilós **leplombált** csomagolásban nálam fedezi.

1 csomag 10 kg. la. porosz szén 86 f.

1 csomag 10 kg. la. porosz koksz 96 f.

1 csomag 25 kg. la. porosz szén 2.15

1 csomag 20 kg. la. porosz koksz 1.92

5 csomag rendelésénél azonnal szállítok. Plombázott zsákokban 100 kg. porosz szén **8 P.** 100 kg. porosz koksz **9.20 P.** aprított fa 100 kg. **6.40 P.** Pormentes, házhoz szállítva és felhordva.

STEINMETZ **Klauzál-u. 21. sz. am.**
Dohányfőzdeben.
Tel. J. 401-15.

Hittestvérünk! Csak szombattartó cégnél vásároljon! **Posztó, divatszövet, szabókellékek** áruháza nagyban és kicsinyben. Különlegességek uri- és női-szövetekben. — Billiárd- és játékasztal posztó **Előfizetőinknek 5% engedmény.** — **Seidner Lipót** áruháza Budapest, Kertész-u. 43. Tel.: J. 450—87.

Országos Tomché Jesivósz Egyesület (Győr)

Postacsek-számla száma 40.530

Tomché Jesivósz Sábosz-bevételek:

Apagy: 19.50. — Abony: 20. — Abaujszántó: 120. — Bekecs: 32.40. (Hozzájárultak: Grosz vezérig. 10, Bermann főintéző 5, Róth 4, Altmann M. 3, Klein, Klein J. M. 2.50—2.50, kisebb adományokból 5.40). — Bonyhád Orth.: 100. — Berekbőszörmény: 19.50. (Hozzáj.: Winkler, Schwarz 3—3, Reich 2, kisebb adományokból 11.70.) — Békés: 10. — Boldva: 75.20 (Hozzáj.: Dróth, Testv. 26.50, Moskovits M. és Fiai 12, Ungár Ziliz 5.50, Blechner 5.40, Steinhrecher 5.20, Weisz 4.90, Hartmann 4.60, Farkas 3.40, Schreiber 2.70, Gottesmann 1.70, Kandel 1.60, Farkas 1.20, Hermel 0.50). — Budapest: Áhávász Cheszed Imaház 53, Koma Egylet 20. — Bük: 13. — Cigánd: 37.22. — Csegöld: 16. — Csepel: 20. — Debrecen: Tiferesz Bachurim 43. (Hozzáj.: Bernfeld M., Grosz M. 3—3, Keszler Á., Platner S. 2.50—2.50, Goldstein Z., Goldhammer A., Hirsch E., Weisz J., Weintraub J., Gottlieb J. 2—2, kisebb adományokból 20.) — Debrecen: St. Hitk. 20. — Demeccser: 77. — Drégelypalánk: 12.50. (Hozzáj.: Adler, Kollmann 3—3, Weiner és Frisch L. 2—2, kisebb adományokból 3.) — Dunaföldvár: 10. — Dunapentele: 20. — Edelény: 92.80. (Hozzájárultak: Salamonovics, Szoffer, Zimmermann 10—10, Glatstein H., Glatstein F., Landau 5—5, Lefkovic 4.36, Krausz, Salamonovics, Zimmermann M. 4—4, Friedmann D., Klein S., Herskovicz F., Mogyorós M., Schwarz A. 3—3 pengő, Engländer 2.18, Gertner, Lichtig 2—2, kisebb adományokból 10.26.) — Erdőtelek: 12. — Enying: 10. — Felőpétény: 15. (Házj.: Kiszner M. 5, Steinmetz, Rosentag, Ganzel, Adler, Kiszner S. 2—2.) — Füzesgyarmat: 44.50. — Gibárt: 10. — Hajdúhadház: Hitk. 65.44, Tiferesz Bachurim 9.50. — Hajdúsámson: 32. — Hajdudorog: 70. — Hajdúnás: 117.50. — Hódmezővásárhely: 20. — Ibrány: 30. — Ilk: 16. — Jánosháza: 172.86. — Kalocsa: 15.70. — Kiskunfélegyháza: Szeif. Imaház 10.50. — Kisvárd: 134. — Kőbánya: 20. — Kunszentmárton: 60. — Lak: 14. — Laca: 29. — Mezőkövesd: 60. — Mezőcsát: 93.72. — Monor: 10. — Mósontzentjános: 26. — Miskolc: Machzikó Hádász 83.70. — Mezőnyárad: 7.50. (Hozzáj.: Frisch 3, Friedmann

2.50, Weisz 2.) — Nagymaros: 69. — Makó: 222.92. (Hozzájárultak: Vorhánd M. főrabbi 3, Rosenfeld F. rabbi 1.18, Braver J. Landesmann, N. N. 10—10, Weisz M., Strausz Ch. L., Landesman M., Strausz Z., Klein Ch., Klein L., Grünwald H., Montag Z., Landesmann Z. C., Gombó H., Paszkész S. D., Kornfeld D., Perlmutter J., Rubinstein S. 5—5, Wertheimer G. 5.60, Grünwald A. Békéscsaba, Landesmann J., Zeichner M., Kun M., Markovics Z. L. 4—4, Weinberger Ch., Katz M., 3—3, Klein M. 2.50, Pollák M. Zenta 2.20, Zeichner I. 2.18, Paszkész T., Strausz M., Klein Z., Klein F., Gombó J., Weisz A., Neumann Arje, Kohn H., Rubinstein J. M., Seidenfeld I., Weisz B., Simon P. S., Salamon J., Leipnik Z., Friedmann Ch. S., Godinger M., Stuhl P., Grünberger M. 2—2 pengő, a kisebb adományokból 44.26 pengő.) — Nagyecsed: 21.20. — Nagykálló: 40. — Nyirbakta: 50. — Nyiregyháza: St. Hitk. 70. — Nyirmeggyes: 20. — Nyirbogat: 58.64. (Hozzájárultak: Schwarz S., Krón S. 5—5, Schwarz F. 3, Róth J. 2.18, Weisz K., Goldberger A., Schwarz J., Weisz F., Schwarz I., Dancziger J. 2—2, kisebb adományokból 31.46.) — Olesva: 12. — Ostffyasszonyfa: 18. (Hozzáj.: Hoffmann K. 10, Hoffmann B., Földes B. Csöngé 3—3, Adler B. 2.) — Ófehértó: 6.50. — Ópályi: 15.30. — Pásztó: 40. — Pestszentlőrinc: 36. — Pilisvörösvár: 7. — Polgár: 28.42. — Pécs: 25. — Rábahidvég: 26.10. (Hozzájárultak: Politzer S. 5, Koppel D. Hidasollós 3.50, Deutsch N. rabbihelyettes 2.60, Deutsch M., Deutsch Á. 2.50—2.50, Schwarz A. 2, kisebb adományokból 8.) — Rákospalota: 87.30. — Rohod: 41.44. (Hozzájárultak: Grünwald I. 6, Paplanos J. 4, Klein M. 3.90, Paplanos M., Roóz M. 3—3, Kohn L. 2.56, Roóz E., Neuwirth S., Spira Á. 2—2, kisebb adományokból 12.98.) — Rudabánya: 28. (Hozzájárultak: Klein L. Alsótelekes 9, Deutsch V. Zubogy, Neumann M. 5—5, Hiller E. 3, Drechsler L., Fischer H., Schönberger 2—2.) — Sajóvárkony: 23. (Hozzáj.: Cukor I., Friedländer S., Kohn D., Gerő B., Singer L., Tannenbaum I., Weisz J., Weinberger D., Weinberger A. 2—2, kisebb adományokból 5.) — Sárobgárd: 17.50. (Hozzáj.: Klein F. 10, Freireich A., Katz V. 2—2, kisebb

Kitűnő minőségű

Hutter

שרשרת Szarvas szappan

kapható minden fűszer- és festékeskedésben. — Gyárja a budapesti orth hitközség rabbinátusának felügyelete mellett: **Hutter József szappangár és Olajlipar r. t.** Budapest, VII., Erzsébet-körút 6. — Telefon. J. 461—91, 92, 93, 94.

adományok 3.50.) — Sátoraljaújhely: Orth. Bész Hamdrás 120. (Hozzájárultak: Lipschitz J., Weinberger I., Grosz J., Berger J. 20—20, Izsák L., Siegelmann W. 10—10, Müller M. A. 8, Karniol H., Trattner M. 6—6, — Szarvas: 143. (Hozzáj.: Fekete B., König M., Schlesinger S. 10—10, Kalus S., Löwy S., Rosenberg I. 6—6 pengő, Fleischer B., König H., Kron B., Rosenberg Gy., Schlesinger G., Schwarz A., Schwarz J., Schönwald K. 5—5 pengő, Blonder S., Blau M., Guttmann F., Májesz L., Schwarz Z., Schwarz H., Weinberger H., Sabel J., Schläsinger M. 3—3, Friedmann B., Fránkl D., Klein J., Kohn S., Schläsinger Sim., Schlesinger D., Schwarz I., Schönwald L., Steif S., Bunzl I. 2—2, kisebb adományok 8.) — Szatmárcseke: 25. — Szeged: Orth. Imaegyesület: 100. — Szendrő: 140. — Szécsény: 22. — Székesfehérvár: Orth. Hitk. 20. — Szolnok: Orth. Imaegyesület 52. (Hozzáj.: Reichhart J. 10, Stern S., Kálmán J. 8—8, Engl I. 4.50, Holländer L. 3, Karpesz J., Grünbaum F., Sándor J. 2—2, kisebb adományokból 12.50) — Szombathely: Orth. Hitk. 500, Kongr. Hitk. 40. — Sárospatak: 100. — Tarpa: 10. — Tiszacsege: 61.72. (Hozzájárultak: Weinstock Á. 17., Epstein A. 8, Grünfeld A. 7, Spitzer L. 3.74, Schwarz D. 3.50, Schullehrer H. 3.12, Gottlieb D. 3, Pollák I. 2.56, Rubinstein L. 1.72, kisebb adományokból 12.08.) — Tiszadob: 23. — Törökbálint: 20. — Törökszentmiklós: 167.60. — Vajdác: 13.50. — Vanyarc: 13. (Hozzáj.: Grünwald M., Schneller T. 4—4, Schneller S. 2, Bauer M., Grünwald J., Grünwald J. 1—1.) — Vác: Orth. Hitk. 106.60. (Hozzáj.: Wohl H. 16.50, Páskusz K. 14.20, Löwy D., 10, Hutterer N. 7, Hirschfeld H. 6.70, Hirschfeld R., Renner S. 6.60—6.60, Katz J. 6.10, Abeles S. 6, Weinberger D. 5, Reichenberg I. 4.80, Schwarz S., Hutterer F., Wertheimer J., Reiser Gy., Ungár J., Schmidl S., Pápa S. 2—2, Kollmann D. 1.60, Krausz Á. 1.50.) — Vácsond: 10. — Vénossellő: 14. — Vilmány: 6.

Apró hirdetések

Hirdetési díjazás: minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. **Állást keresőknek** szavankint 13, vastagon szedett betűkből 26 fillér. **Apróhirdetések felvétele:** Budapest, VII., Sip utca 10. — Jelzés levelek kettős borítékban válaszbélyeggel ugyanoda intézendők. — Apróhirdetések csak a díj előzetes lefizetése mellett közölhetők.

KIZARÓLAG előkelő orthodox körökben házasságokat a legdiszkrétéban közvetít: Schwarz Gábor, Teréz-körút 12. — Tel.: A. 134-04. **Elsőrangú külföldi összeköttetések.**

HUSZONEGY esztendő óta közvetít házasságokat Nagy Jenő, Rákóczi-ut 57/b. — Telefon. — Cégneküli levelezés.

KERESSEK csinos, házas leányom részére, szombattartó, intelligens, buroktalost, 30-35 évig, kinek hozományon kívül műhelyt rendezek be és állandóan ellátom munkával. Cimes leveleket »5000« jellegre a kiadóba kérek.

INOKAHUGOM részére, bájos, fiatal leány, megfelelő hozománnyal, szigorúan orth. fiatalembert keresek. »Szerencse 22« jelige.

FÉRJHEZ adnám 23 éves, szép, intelligens leányomat, kinek jól bevett üzlete van, olyan orth. válásos fiatalemberhez, akinek van valami foglalkozása. Leveleket — »Csakis teljes címek jellegre.

ÖCSÉM, intelligens, csinos fiatalember, nagy bentóra, biztos megélhetést nyújtó képviselője van a fővárosban, megköszölné. Igénye: jó családból való, vallásos urilány. — Hozomány mellékes. — Leveleket fényképpel ellátva, részletes adatok megjelölésével »Csakis komoly« jellegre a kiadóba kérek.

JÓFORGALMU fényképészeti műteremmel rendelkező, szépnek mondott, vallásos orth. leány, hozzáillő, vallásos, intelligens fiatalembert keres, házasság céljából. »Tavaszi napsugár« jelige.

SZERÉNY igényű baromfimesző, ki a sámeszi teendőket is vállalná, elismert orth. rabbtól kabolóval rendelkezik, azonnali állást keres. cím: Klein Hermann, Bpest, VII., Dob-u. 84. I. 14.

NÉMETÜL, magyarul beszélő szombattartó intelligens urilány nevelőnői állást keres. Leveleket »Megbízható« jellegre a kiadóba.

CIPÓKERESKEDŐ SEGÉD állást keres, kitűnő bizonyítvánnyal. »Szombattartó« jellegre.

UTAZÓI, vagy ügynöki állást keres rövidáru és divatáru szakmából, tönkrement kereskedő. »Ügyes« jelige.

BEVEZETETT borutazó, nőtlen, fixfizetéssel kerestetik. Cím a kiadóhivatalban »Borutazó« jellegre.

TIZENNEGY éves fiamat üzletbe adnám tanulóknak, szombattartó helyre, vidékre is. Klugerné, Kispeszt, Toldi-u. 24.

NOS, vagy nőtlen fiatal kereskedő cipő, vagy kalapszakmából, 15000 pengővel betársulhat budapesti főúton 34 éve fennálló szombattartó, jömeneteli üzletbe. »Biztos egzisztencia« jellegre.

NAGY MECZIE. Kényszerhelyzetből kifolyólag sürgősen eladom garantáltan biztos egzisztenciát nyújtó, 5 jömeneteli, szívógázmalomomat, az érték negyedrészeért. Cím a kiadóban.

HARMADIK és negyedik elemista gyermekeimhez keresek perfekt németül beszélő, izr. nevelőtanonót. »Pedagógus« jellegre.

HALLÓI Közeli a puriml Figyelem! Ifjak, Öregek, Bócherek és Fiatalok! Már csak két hétig tart a szállítás; elsőrangú és kacagató purimspielökből és mindenkinek érdeke, hogy minél előbb rendelkezjen, amíg a készlet tart. Árak 1 pengőtől 6 pengő-ig. 1, 2, 3, 4, 5 személyesek 1-től 5 felvonásig. Szállítás a postaköltség elkerülése miatt csakis a pénz előzetes beküldése mellett. — Utánvétel melletti szállításnál 1 P költséget számítok. Reich Béla tanító, Turistvándi, Szatmár m.

SÍRKÖVEK minden kivitelben legolcsóbb gyáriáron Schreiber Jakob villanyerőre berendezett sirközemében Debrecen, Hunyadi-utca 14.

MINDEN tekintetben megbízható, válásos nő, háztartás vezetéséhez, esetleg kis fizetéssel, keres: Weisz Teréz-körút 22. III. 17.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos
GROSZBERG JENŐ.

Hoffmann és Társa könyvnyomda.
VI. Próféta ucca 7

Paróka
különlegességek
(Modern és tartós kivitel)
Olcsó árak
Altschüler
Bp. VII., Csányi ucca 12.
(Király-ucca sarok)
Telefon: József 310-79

Orth. kóser

Emmentáli sajt karikákban 80 kg.-ig és szalagvágással
Viktória kövér sajt 2-2 és fél kilogrammig
Trappista 1-1 és negyed kilogrammig
Dobozos emmentáli gyopár 6 adag; korona 6 adag

állandóan a legjobb minőségben kapható a

Viktória sajtgyárban, Ölbő, Vas m.

Készítményeink a tejtermékbirolatokon többszörösen első díjjal kitüntetve.

Hechszer a sárvári orth. hitközség rabbiságától.

Kérjen árajánlatot!

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

ALAPITOTTA:
Groszberg Lipót ז"ל

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, VII., SIP-UTCA 10.
TELEFON: J. 425-90. CSEKKSZÁM: 50.791.
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ

SZERKESZTI:
Groszberg Jenő

Az állampolgárság rendezése

A kormányzó ur jubileuma alkalmából bejelentett jótékonyági intézményekkel kapcsolatban azt is olvashattuk, hogy az optálás körüli eljárások az eddigi gyakorlatnál liberálisabb módu kezelést kapnak. Ez a bejelentés alkalmas sok ezer zsidó család állandó feszültségének enyhítésére és — ha az ígért megvalósul — pontot tesz terméketlen izgalomban s fölösleges aggodalomban töltött évekre. Tudjuk, hogy az optálás perktuálása körüli nehézségeket a zsidó kérelmezők érezték meg legjobban. Volt már alkalmunk megírni s mindenki, akit érint, külön-külön érezte, milyen teljesíthetetlen feltételhez köttöttek az állampolgárság megszerzését különösen zsidók számára. A különleges viszonyok miatt ugyanis néha szülők születési bizonyítványainak beszerzése, a szülők házasságkötésének igazolása és egyéb okiratok előteremtése egyszerűen lehetetlen olyan zsidó ember részére, aki olyan vidéken született, ahol az anyakönyvelés terén — nem épen a zsidó hitközségek mulasztásából — a viszonyok nem voltak teljesen a célnak megfelelőek.

Azt hisszük, sok száz zsidó testvérünk keserves életküzdelmét megkönnyíti, ha az állampolgárság bizonytalanságának teherétől megszabadul. Hisz ebben az esetben is megvalósul a régi zsidó mondás igazsága: „sok bajt könnyebben lehet elviselni, mint — egy bajt”. Ami az optálás körül történt sok hittestvérünkkel, az volt a bizonyos „egy baj”. Így van az összes utódállamokban s így van — illetőleg emléjük: csak volt — Magyarországon is, hogy a függő állampolgárság a zsidókat sújtotta legjobban.

Legujabban ilyesféle ügye tá-

madt az olasz zsidóságnak is. A legujabb jelentések szerint ugyanis az olasz kormány elismerte a nem-katholikus kultuszokat. De míg a protestáns lelkész számára nem írja elő az olasz állampolgárságot, a rabbtól azt megkivánja. Az olasz zsidóság körében ezt nehezményezik, pedig a mi tapasztalatunk szerint ez a körülmény a hitközségek konszolidációját szolgálja. Csak ne nehezítsek meg az állampolgárság megszerzését annak, akit megillet. A községek pedig gondoskodjanak arról, hogy vallási és szellemi

életük intenzitása maga termelje ki a vallási élet vezetőit. Ez oly kötelesség, amelyet minden ország zsidósága szívesen vállal. A hazai zsidóság pedig azt az egyelőre merész reményt táplálja, hogy az optálás s az állampolgárság ügyének elintézése, maga után vonja majd azt a következményt, hogy az állampolgárság rendezése nemcsak kellemetlenségektől való megóvást jelent, hanem bizonyos jogokat is, amelyek akkor is érvényesíthetők lesznek, ha a zsidó ember el akar valamilyen pozícióban helyezkedni.

A német példa

A talmudnak példázó mestere, Rábo bar bar Chono beszél egy meséjében a pusztá halottairól, akik nyugodtan alszanak, miközben az egyiknek térde alatt becsuszik egy lándzsás harcos, anélkül, hogy megérintené. Allegóriája ez az elfásult dermedtségnek, aki már nem reagál a legfeltűnőbb jelenségekre sem. Megismétlődöttnek látszik e példázat a magyar zsidóság körében. A lét-küzdelemben elfáradt a félálamban nem veszi észre, hogy egy fegyveres harcos közeledik feléje, nem is fél tőle, mert úgy látszik, hogy minden mindegy. E szavakkal utalunk arra, hogy a napilapok jelentése szerint legujabban szervezkednek a frontharcosok. Tekintettel arra, hogy a szervezkedés politikamentes, hozzászólhatunk s megállapíthatjuk, hogy a hirt zsidó körökben a legteljesebb apátiával fogadták. Hogy ennek az apátiának mi az alapja: a fitymálás-e, vagy a tehetetlenség az elháríthatatlannal szemben, azt nem tudjuk. A szervezkedés élen olyan férfi áll, akiről a zsi-

dók iránti méltányosság szobrárt soha sem fogják mintázni. S így felmerül a kérdés: ki ellen történik a szervezés? Németországban például egész rendben ment a dolog. Rőgtön a háboru után tömörültek a frontharcosok és mivel a szervezkedésnek kissé horogkeresztes jellege volt, megalakult a zsidó frontharcosok szövetsége, amely az antiszemilizmus-sal szemben felvilágosító munkát végzett és tagjait igyekszik produktív munkakörökben elhelyezni. A nyugati divatnak évek kellenek, míg keletre elér. Itt is — ugy látszik — német előpélda késői követésével állunk szemben. S így tehát csak azt óhajtanók, hogy a fásultan szundikáló zsidó közvélemény ne legyen kénytelen foglalkozni az új alakulattal s ha igen: meglegyen a mód megalakítani a zsidó frontharcosok tömörülését is és hogy mindenki természetesen találja, hogy a frontharcosoknak kijáró kegyelet nem szűnik meg a zsidó frontharcosnál, amint ez Németországban történt.